

Wyniki standardowe uzyskane przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN w 2010 roku

**REGION FADN 800
MAŁOPOLSKA I PO GÓRZE**

Część I. Wyniki standardowe

WARSZAWA 2012

Wyniki standardowe uzyskane przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN w 2010 roku

**REGION FADN 800
MAŁOPOLSKA I POGÓRZE**

Część I. Wyniki standardowe

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ:

mgr   Joanna Szmigiel
mgr inż.   Rafał Tarasiuk

Warszawa 2012

Redakcja techniczna

Dariusz Osuch

Renata Płonka

Projekt okładki

Dział Wydawnictw

ISBN 978-83-7658-239-9

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej

- Państwowy Instytut Badawczy

Zakład Rachunkowości Rolnej

00-950 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. nr 984

Tel.: (0 22) 505 44 39

Tel./faks: (0 22) 826 93 22

E-mail: portal@fadn.pl

Internet: www.fadn.pl; www.polskifadn.eu

Spis treści

Wstęp	5
1. Zmiany w Wynikach Standardowych	6
1.1. Zmiany wynikające z rozporządzeń i dokumentów KE.....	6
1.1.1. Zmiany we Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych	6
1.1.2. Zmiany w zakresie i algorytmach Wyników Standardowych	7
1.2. Zasady prezentowania danych w publikacji „Wyniki standardowe ...”	8
1.2.1. Wersja „polska” i „unijna” Wyników Standardowych	8
1.2.2. Grupowanie gospodarstw	8
1.3. Pozostałe zmiany	9
1.3.1. Wartość sprzedaży zwierząt	9
1.3.2. Sprzedaż środków trwałych.....	9
1.3.3. Rejestracja produktów nietowarowych	9
1.3.4. Nakłady pracy	9
1.3.5. Zasady wyceny ziemi własnej.....	9
2. Informacje o FADN	10
2.1. Uwagi ogólne o FADN	10
2.2. Wspólnotowa Typologia Gospodarstw Rolnych	12
2.2.1. Do 2009 roku obrachunkowego.....	12
2.2.2. Od 2010 roku obrachunkowego	13
2.3. Zakres podmiotowy FADN.....	15
2.4. Wybór próby gospodarstw rolnych z pola obserwacji FADN	16
2.5. Powierzchnia upraw i liczba zwierząt gwarantująca osiągnięcie przez gospodarstwo rolne minimalnego progu wielkości ekonomicznej według współczynników SGM „2004” i SO „2004”	16
2.6. Zakres przedmiotowy FADN.....	18
2.7. Sposób prezentacji wyników obliczonych na podstawie danych rachunkowych FADN.....	18
3. Zmienne zawarte w „Wynikach Standardowych FADN”	20
3.1. Opis zmiennych w „Wynikach Standardowych FADN”	20
3.2. Schematy obliczania kategorii ekonomicznych	35
4. Uwagi do Wyników Standardowych FADN	43
4.1. Informacje o zbieraniu danych rachunkowych w Polsce	43
4.2. Zbiór gospodarstw rolnych prowadzących rachunkowość w ramach Polskiego FADN.....	44
5. Wyniki Standardowe FADN gospodarstw rolnych prowadzących rachunkowość w 2010 r.	46
5.1. Grupowanie gospodarstw rolnych według typów rolniczych (TF8)	46
5.2. Grupowanie gospodarstw rolnych według wielkości ekonomicznej (ES6).....	53
Literatura	60

Wykaz skrótów

AWU	- jednostka przeliczeniowa pracy (ang. Annual Work Unit).
c.u.	- jednostka monetarna (ang. currency unit).
CAP	- Wspólna Polityka Rolna (ang. Common Agricultural Policy).
COP	- specjalizujące się w produkcji zbóż, roślin oleistych i białkowych (ang. specialist cereals, oilseed and protein crops).
DG-AGRI	- Dyrekcja Generalna ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich (ang. Directorate-General for Agriculture and Rural Development).
EC	- Komisja Europejska (ang. European Commission).
ESU	- Europejska Jednostka Wielkości (ang. European Size Unit).
EU	- Unia Europejska (ang. European Union).
EUR	- oznaczenie jednostki monetarnej o nazwie „euro”.
euro	- jednostka monetarna, obowiązująca w większości państw członkowskich Unii Europejskiej.
EUROSTAT	- europejski Urząd Statystyczny.
FADN	- Sieć Danych Rachunkowych Gospodarstw Rolnych (ang. Farm Accountancy Data Network).
FWU	- jednostka przeliczeniowa pracy członków rodziny (ang. Family Work Unit).
GUS	- Główny Urząd Statystyczny.
IERiGŻ-PIB	- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy.
LFA	- obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania - ONW (ang. Less Favoured Areas).
LU	- jednostka przeliczeniowa zwierząt (ang. Livestock Unit).
OGA	- działalność gospodarcza inna niż rolnicza bezpośrednio związana z gospodarstwem (z ang. Other Gainful Activities).
Polski FADN	- System Zbierania i Wykorzystywania Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych.
SGM	- Standardowa Nadwyżka Bezpośrednia (ang. Standard Gross Margin).
SO	- Standardowa Produkcja (ang. Standard Output).
UAA	- ziemia użytkowana dla celów rolniczych = użytki rolne (ang. Utilized Agricultural Area).
UR	- użytki rolne.
WTGR	- Wspólnotowa Typologia Gospodarstw Rolnych.
ZRR	- Zakład Rachunkowości Rolnej.

Wstęp

Wypełniając obowiązek nałożony Ustawą z dnia 29 listopada 2000 r. o zbieraniu i wykorzystywaniu danych rachunkowych z gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 3 poz. 20 z 2001 r. z późniejszymi zmianami) w 2010 r. utworzono komputerową bazę danych zawierającą 1 309 zestawów danych rachunkowych z regionu 800 Małopolska i Pogórze. Zbieranie danych z indywidualnych gospodarstw rolnych Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy zlecił szesnastu wojewódzkim ośrodkom doradztwa rolniczego. W 20 gospodarstwach indywidualnych rachunkowość była prowadzona pod kierunkiem audytorów ZRR. Z 10 gospodarstw posiadających osobowość prawną dane zostały zebrane metodą ankietową przez pracowników ośrodków doradztwa rolniczego oraz audytorów ZRR w ramach indywidualnych zleceń.

Po przeprowadzonych testach jakości danych obliczono wyniki dla 1 277 gospodarstw rolnych o wielkości ekonomicznej równej lub większej 4 000 euro, w tym dla 1 268 indywidualnych gospodarstw rolnych oraz 9 gospodarstw posiadających osobowość prawną. Z powodu różnic między strukturą rzeczywistą a strukturą teoretyczną próby, jaka została określona w planie wyboru, opracowano nowe wagi po to, aby powyższy zbiór gospodarstw był w pełni reprezentatywny dla 1 42 662 gospodarstw [8].

Opracowanie składa się z trzech podstawowych części:

1. Wstępnej, charakteryzującej Sieć Danych Rachunkowych Gospodarstw Rolnych (FADN).
2. Metodycznej, zawierającej wyjaśnienia rachunku wyników.
3. Statystycznej, zawierającej dane statystyczne dla grup gospodarstw rolnych, ustalonych na podstawie dwóch kryteriów grupowania: wielkości ekonomicznej i typu rolniczego. Wyniki Standardowe zawierają 150 zmiennych charakteryzujących sytuację ekonomiczno-finansową gospodarstw rolnych w roku obrachunkowym.

Opracowane wyniki są w pełni zgodne z pojęciami i kategoriami ekonomicznymi, prezentowanymi w wynikach standardowych FADN Dyrekcji Generalnej do Spraw Rolnictwa UE (DG-AGRI) [16].

Parametry wartościowe dotyczące produkcji, kosztów i inwestycji są kategoriami netto (bez VAT). Pomimo ustawowego zwolnienia podmiotowego od podatku od towarów i usług, nazywanym w skrócie VAT, rolnicy prowadzili w 2010 r. ewidencję zdarzeń w standardzie umożliwiającym ustalenie wartości netto oraz kwoty VAT.

W opracowaniu wartości pieniężne wyrażone są w polskich jednostkach monetarnych – złotych (zł).

1. Zmiany w Wynikach Standardowych

1.1. Zmiany wynikające z rozporządzeń i dokumentów KE

1.1.1. Zmiany we Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych

Wspólnotowa Typologia Gospodarstw Rolnych (WTGR) regulowana jest odpowiednimi przepisami prawa, co zapewnia jednolitość na obszarze Unii Europejskiej. Od 2010 roku klasyfikacja gospodarstw rolnych realizowana jest na podstawie Rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 1242/2008 z dnia 8 grudnia ustanawiającego wspólnotową typologię gospodarstw rolnych z późniejszymi zmianami [3], [4].

Na podstawie rozporządzenia zmieniono:

- współczynniki klasyfikacyjne,
  - Do 2009¹ roku kryterium klasyfikacyjnym była Standardowa Nadwyżka Bezpośrednia (SGM). Dostępne są następujące zestawy SGM dla 4 regionów FADN:
    - ✓ SGM „2000” (średnie z 3 lat: 1999-2001),
    - ✓ SGM „2002” (średnie z 3 lat: 2001-2003),
    - ✓ SGM „2004” (średnie z 3 lat: 2003-2005).
  - Od 2010¹ roku Standardową Nadwyżkę Bezpośrednią zastąpiła Standardowa Produkcja (SO). Dostępne są następujące zestawy SO dla 4 regionów FADN:
    - ✓ SO „2004”² (średnie z 3 lat: 2003-2005),
    - ✓ SO „2007” (średnie z 5 lat: 2005-2009).
- zmieniono symbole i nazwy działalności rolniczych, dodano nowe działalności, a niektóre usunięto,
- wydłużono okres referencyjny do 5 lat,
- do wyrażenia wielkości ekonomicznej wykorzystano wartość bezwzględną wyrażoną w euro (zamiast Europejskiej Jednostki Wielkości Ekonomicznej - ESU),
- zmieniono próg wielkości ekonomicznej z 2 ESU (tj. 2 400 euro) na 4 000 euro (SO),
- wprowadzono nowe przedziały klas wielkości ekonomicznej,
- wprowadzono dodatkową odmianę klasyfikacji wielkości ekonomicznej wg ES9 (9 klas wielkości ekonomicznej),

---

¹ Uwaga: „do 2009” oznacza „włącznie z 2009”, natomiast „od 2010”, oznacza „włącznie z 2010”.

² Dla SO „2004” kurs wymiany 1 euro =4,3177 zł.

- zmodyfikowano wykaz typów (zlikwidowano 4. poziom typologii, dodano nowe typy, zmieniono formuły obliczeniowe oraz nazwy typów),
- wprowadzono dodatkową klasyfikację w oparciu o udział przychodów z działalności gospodarczej innej niż rolnicza bezpośrednio związanej z gospodarstwem (OGA).

Dla każdego roku obrachunkowego wyniki FADN naliczane są przy użyciu ustalonego zestawu współczynników klasyfikacyjnych w konfiguracji przedstawionej w tabeli poniżej:

Wyniki Standardowe FADN (lata obrachunkowe)	Zestawy współczynników klasyfikacyjnych
2004	SGM „2000”
2005	SGM „2000”
2006	SGM „2000”
2007	SGM „2002”
2008	SGM „2002”
2009	SGM „2002”
2010	SO „2004”
2011	SO „2004”

1.1.2. Zmiany w zakresie i algorytmach Wyników Standardowych

Od 2010 roku dodano nowe zmienne (na podstawie dokumentu RI/CC 882 Rev.9 Definition of variables used in FADN standard results z listopada 2011 r.):

- ✓ SE074 - Użytki rolne wyłączone z produkcji,
- ✓ SE132 - Relacja produkcji ogółem do kosztów ogółem,
- ✓ SE136 - Produkcja roślinna na 1 ha,
- ✓ SE207 - Produkcja zwierzęca na 1 LU,
- ✓ SE284 - Koszty bezpośrednie produkcji roślinnej na 1 ha,
- ✓ SE309 - Koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej na 1 LU,
- ✓ SE532 - Relacja przepływów pieniężnych (2) do aktywów ogółem,
- ✓ SE624 - Dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich,
- ✓ SE650 - Wsparcie specjalne,
- ✓ SE699 - Pozostałe dopłaty.

Od 2010 roku wprowadzono zmiany w algorytmach (na podstawie dokumentu RI/CC 882 Rev.9 Definition of variables used in FADN standard results z listopada 2011 r.):

- ✓ SE005 – Wielkość ekonomiczna,
- ✓ SE042 – Uprawy energetyczne (dot. powierzchni),
- ✓ SE080 – Zwierzęta ogółem,
- ✓ SE146 – Uprawy energetyczne (dot. produkcji),
- ✓ SE605 – Dopłaty do działalności operacyjnej.

Od 2010 roku nie są również prezentowane dane dla zmiennej SE620 (Pozostałe dopłaty).

1.2. Zasady prezentowania danych w publikacji „Wyniki standardowe ...”

1.2.1. Wersja „polska” i „unijna” Wyników Standardowych

W bazie danych ZRR Wyników Standardowych (SR) wyróżniono wersję „polską” (SE*PL) i „unijną” (SE*³). Różnice wynikają ze sposobu obliczenia dotacji. Celem opracowania wersji „polskiej” jest przedstawienie wyników ekonomicznych gospodarstw zgodnie z zasadami księgowości memoriałowej, co oznacza że dopłaty ewidencjonowane są wówczas, gdy rolnik posiada decyzję o przyznaniu dotacji i wartość dotacji jest zgodna z zapisami w książce Wpływów i Wydatków. Natomiast celem wersji „unijnej” jest pokazanie sytuacji ekonomicznej gospodarstw z uwzględnieniem dopłat „należnych”. W przypadku zmiennych SE* wartość dotacji została oszacowana w oparciu o przepisy prawa polskiego. Wersję „polską” mają wszystkie zmienne z wartościami dotacji oraz te, które zostały obliczone z użyciem zmiennych z wartościami dotacji. Np. dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego zapisany jest w zmiennej SE420, w bazie SR znajduje się również zmienna SE420PL zawierająca „polską” wersję SE420. Różnica pomiędzy SE420 i SE420PL wynika z zasad obliczenia dotacji.

Do 2009 roku Wyniki Standardowe prezentowane były z „polską” wersją zmiennych.

Od 2010 roku prezentowane są wartości obliczone z uwzględnieniem oszacowanych dotacji tzn. „unijne”.

1.2.2. Grupowanie gospodarstw

Od 2010 roku Wyniki Standardowe reprezentatywne dla pola obserwacji Polskiego FADN będą prezentowane tylko według dwóch grupowań:

- ✓ typologii (TF8),
- ✓ klas wielkości ekonomicznej (ES6).

---

³ * oznacza numer zmiennej, np. SE420, SE532.

Przedstawienie wyników według klas powierzchni użytków rolnych (UAA6) ma zastosowanie jedynie w przypadku prezentacji gospodarstw reprezentatywnych tylko dla próby Polskiego FADN.

1.3. Pozostałe zmiany

1.3.1. Wartość sprzedaży zwierząt

Od 2010 roku ujednolicono sposób naliczania wartości sprzedaży zwierząt, analogicznie do sposobu naliczania wartości sprzedaży roślin i produktów zwierzęcych (sprzedaż zawiera także wartość przyznanych odszkodowań do danej grupy zwierząt oraz wartość przekazania na dary i do działalności pozarolniczej).

1.3.2. Sprzedaż środków trwałych

Od 2010 roku zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej do wartości sprzedaży środków trwałych doliczono wartość przyznanych odszkodowań dla danej grupy środków trwałych.

1.3.3. Rejestracja produktów nietowarowych

Od 2010 roku zmodyfikowano sposób rejestracji produktów nietowarowych. Obecnie wykazywana jest jedynie wartość zapasów według stanu początkowego i stanu końcowego. Różnica wartości stanów nie jest już traktowana jako zużycie w gospodarstwie. Skutkiem tego jest ujemna produkcja dla produktów nietowarowych, w sytuacji gdy wartość różnicy stanu końcowego i stanu początkowego jest ujemna oraz mniejsze są koszty pasz w gospodarstwie (wcześniej wartość zużycia w gospodarstwie powiększała koszty pasz w gospodarstwie). Zmiana ta nie ma wpływu na dochód z gospodarstwa rolnego.

1.3.4. Nakłady pracy

Od 2010 roku zmodyfikowano sposób naliczenia nakładów pracy w godzinach, zmienne: SE011, SE016, SE021. Obecnie przedstawiona jest suma przepracowanych godzin skorygowana o wskaźnik sprawności dla poszczególnych osób.

Do 2009 roku nakłady pracy w godzinach były wyliczone poprzez pomnożenie liczby rocznych jednostek pracy (AWU) przez 2 200 godzin.

1.3.5. Zasady wyceny ziemi własnej

Do roku 2008 zasoby ziemi własnej wyceniane były w sposób normatywny na podstawie: rodzaju gruntu, klasy bonitacyjnej, okręgu podatkowego oraz ceny 1 dt (100 kg) żyta publikowanej przez Prezesa GUS.

Od roku 2009 grunty wyceniane są na podstawie deklarowanej przez rolnika kwoty za którą byłby skłonny kupić własną ziemię. Na skutek tego wartość ziemi wykazywana w bilansie finansowym jest znacznie wyższa niż w latach poprzednich i jest zbliżona do wartości określonej na podstawie cen rynkowych.

2. Informacje o FADN

2.1. Uwagi ogólne o FADN

FADN to europejski system zbierania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych, którego formalne kształtowanie rozpoczęło się w 1965 r.

FADN był tworzony etapowo w miarę poszerzania Unii Europejskiej, na podstawie Rozporządzenia Rady EWG nr 79/65/EEC z dnia 15 czerwca 1965 r. w sprawie utworzenia sieci zbierania danych rachunkowych dotyczących dochodów i działalności gospodarstw rolnych w Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej [20]. W początkowej fazie (etap I) system funkcjonował w sześciu państwach założycielskich (w Belgii, we Francji, w Holandii, w Luksemburgu, w Niemczech i we Włoszech), a po poszerzeniu w 1973 r. (etap II) także w Wielkiej Brytanii, Irlandii i Danii. Od 1981 r. (etap III) dodatkowo w Grecji, od 1986 r. (etap IV) do badań włączono Hiszpanię i Portugalię, a od 1995 r. (etap V) Finlandię, Szwecję i Austrię. Od 1 maja 2004 r. (etap VI) do systemu FADN weszły także: Cypr, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Słowacja, Słowenia, Republika Czeska i Węgry, a od 1 stycznia 2007 r. (etap VII) Rumunia i Bułgaria.

Od 2007 r. FADN funkcjonuje na terenie 27 państw członkowskich UE. Poniżej przedstawiono przebieg rozszerzenia zasięgu FADN (patrz: Mapa 2-1).

Mapa 2-1 Etapy tworzenia FADN w Europie

Unikalność FADN polega na tym, że gromadzi on dane zaliczane do grupy wrażliwych, które opisują sytuację ekonomiczną i finansową gospodarstw rolnych.

FADN bazuje na danych rachunkowych pochodzących z rachunkowości realizowanej w konwencji tzw. zarządczej. Odmiana tej rachunkowości znacznie wierniej odzwierciedla sytuację gospodarstwa rolnego niż rachunkowość finansowa⁴. O wyborze konwencji rachunkowości zarządczej zdecydowała potrzeba rozpoznania rzeczywistej sytuacji gospodarstw rolnych w celu podejmowania decyzji jak najbardziej adekwatnych do tych sytuacji.

W polu obserwacji FADN znajdują się gospodarstwa towarowe. Minimalna wielkość ekonomiczna, po przekroczeniu której zalicza się gospodarstwo rolne do pola obserwacji FADN, ustalana jest od 2010 roku obrachunkowego na podstawie analizy sum standardowej produkcji (SO) z danych GUS w poszczególnych klasach wielkości ekonomicznej. W praktyce prowadzony jest rachunek polegający na obliczeniu skumulowanej sumy SO z poszczególnych klas, zaczynając od największej, aż do osiągnięcia ok. 90% SO z populacji badawczej. Dolna granica przedziału, w którym to nastąpi jest minimalnym progiem wielkości ekonomicznej.

Z powodu istniejących różnic w strukturze agrarnej, progi wielkości ekonomicznej, wyznaczające minimalną wielkość gospodarstw rolnych włączanych do pola obserwacji FADN, są różne w poszczególnych państwach członkowskich.

Należy podkreślić, że FADN jest jedyną bazą danych, w której dane zbierane są według jednolitych zasad, a gospodarstwa tworzą statystycznie reprezentatywną próbę towarowych gospodarstw rolnych funkcjonujących na obszarze Unii Europejskiej.

---

⁴ Rachunkowość finansowa podlega odpowiednim przepisom prawa, które są różne w poszczególnych państwach członkowskich Unii Europejskiej. Jej zadaniem jest ocena sytuacji majątkowej i finansowej przedsiębiorstwa, a często bywa podstawą naliczania podatku dochodowego.

2.2. Wspólnotowa Typologia Gospodarstw Rolnych

2.2.1. Do 2009 roku obrachunkowego

Zasady klasyfikacji gospodarstw zostały precyzyjnie określone i po raz pierwszy formalnie ustanowione Decyzją Komisji (EWG) 78/463/EEC z dnia 7 kwietnia 1978 r. [1]. Według tych zasad gospodarstwa rolne funkcjonujące na terenie Wspólnoty klasyfikowane są według dwóch kryteriów:

- wielkości ekonomicznej,
- typu rolniczego.

W podstawowej klasyfikacji gospodarstw rolnych mają zastosowanie następujące parametry ekonomiczne:

- Standardowa Nadwyżka Bezpośrednia (SGM),
- Europejska Jednostka Wielkości (ESU).

Standardowa Nadwyżka Bezpośrednia (SGM) jest nadwyżką wartości produkcji danej działalności rolniczej nad wartością kosztów bezpośrednich w **przeciętnych dla danego regionu warunkach produkcji**. W celu wyeliminowania wpływu zmian w produkcji (np. wywołanych złą pogodą) lub cen produktów i środków produkcji, do obliczeń przyjmowane są średnie z trzech lat odpowiedniego okresu, na podstawie uśrednionych danych rocznych z danego regionu. Z tego właśnie powodu, pojęcie nadwyżki bezpośredniej zostało uzupełnione terminem „standardowa”.

Współczynniki SGM są obliczane dla każdego regionu statystycznego i dla każdej prowadzonej działalności w odniesieniu do 1 hektara uprawy lub 1 sztuki zwierzęcia⁵. W Unii Europejskiej wylicza się SGM dla 105 działalności.

Tak duża liczba pozycji w zestawach standardowych nadwyżek bezpośrednich odzwierciedla nie tylko zróżnicowanie rolnictwa w Unii Europejskiej, ale także ukazuje poziom stosowanej szczegółowości, zapewniający porównywalność dostarczanych wyników, a tym samym realnie odzwierciedlający sytuację w rolnictwie.

Europejska Jednostka Wielkości (ESU) jest parametrem służącym do określania wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego ustalonej na podstawie standardowych nadwyżek bezpośrednich gospodarstwa. Jedno ESU odpowiada równowartości 1 200 euro.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego stanowi jedno z kryteriów używanych dla charakteryzowania gospodarstwa rolnego we Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych. Jest ona określana na podstawie sumy wartości standardowych nadwyżek bezpośrednich (SGM) wszystkich działalności występujących w gospodarstwie.

---

⁵ Wyjątek: - SGM dla grzybów odnosi się do 100 m² uprawy,
- SGM dla drobiu odnosi się do 100 szt. zwierząt.

Typ rolniczy gospodarstwa jest drugim kryterium stosowanym w klasyfikacji gospodarstw rolnych. Jest on określany na podstawie udziału poszczególnych działalności w tworzeniu ogólnej wartości Standardowej Nadwyżki Bezpośredniej (SGM) gospodarstwa.

W zależności od pożądanego stopnia dokładności, typy rolnicze gospodarstw są dzielone na:

- 8 typów ogólnych i grupę gospodarstw niesklasyfikowanych (oznaczanych z użyciem jednego znaku),
- 17 typów podstawowych (oznaczanych z użyciem dwóch znaków),
- 50 typów szczegółowych (oznaczanych z użyciem trzech znaków),
- 31 podtypów typów szczegółowych (oznaczanych z użyciem czterech znaków).

Współczynniki SGM liczone są okresowo na podstawie średnich danych z trzech kolejnych lat w wydzielonych regionach państw członkowskich. Komisja UE ustala listę działalności rolniczych, dla których konieczne jest policzenie SGM. W Polsce lista, dla której obliczono SGM'2002, obejmuje 71 działalności rolniczych [22].

2.2.2. Od 2010 roku obrachunkowego

Według znowelizowanych zasad WTGR, w klasyfikacji gospodarstw rolnych stosuje się nowy parametr ekonomiczny, którym jest Standardowa Produkcja (z ang. Standard Output, w skrócie SO) [3], [4], [17].

Standardowa Produkcja (SO) jest to średnia z 5 lat wartość produkcji określonej działalności rolniczej (roślinnej lub zwierzęcej) uzyskana z 1 ha lub od 1 zwierzęcia⁶ w ciągu 1 roku, w przeciętnych dla danego regionu warunkach produkcyjnych. W celu wyeliminowania wahań wartości produkcji (powodowanych np. złą pogodą) czy też cen produktów i środków do produkcji, do obliczeń przyjmowane są średnie z 5 lat odpowiedniego okresu, na podstawie uśrednionych danych rocznych z danego regionu.

WTGR narzuca konieczność obliczania zestawów współczynników SO dla każdego regionu rolniczego i dla każdej prowadzonej w gospodarstwie działalności produkcji roślinnej i zwierzęcej. Listę działalności rolniczych, dla których konieczne jest obliczenie SO ustala Komisja UE i jest ona zgodna z listą cech Badań Struktury Gospodarstw Rolnych. Duża liczba pozycji w zestawach Standardowej Produkcji odzwierciedla nie tylko zróżnicowanie rolnictwa we Wspólnocie, ale także ukazuje poziom stosowanej szczegółowości, zapewniający porównywalność dostarczanych wyników, a tym samym realnie odzwierciedlający sytuację w rolnictwie.

---

⁶ SO dla grzybów odnosi się do 100 m² uprawy; SO dla drobiu odnosi się do 100 szt. zwierząt; SO dla pszczoł odnosi się do 1 ula (1 rodziny pszczelej).

Przy zastosowaniu współczynników Standardowej Produkcji gospodarstwa rolne klasyfikowane są według dwóch charakterystyk:

- wielkości ekonomicznej,
- typu rolniczego.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego określana jest jako suma wartości Standardowych Produkcji (SO) wszystkich działalności rolniczych występujących w gospodarstwie. Wielkość ekonomiczna gospodarstwa wyrażana jest wartością SO w euro. Na podstawie tak ustalonej wielkości ekonomicznej dane gospodarstwo rolne zaliczane jest do odpowiedniej klasy wielkości ekonomicznej.

Typ rolniczy gospodarstwa rolnego określany jest na podstawie udziału poszczególnych działalności rolniczych w tworzeniu całkowitej wartości SO gospodarstwa. Typ rolniczy gospodarstwa odzwierciedla jego system produkcji.

W zależności od pożądanego stopnia dokładności, typy rolnicze gospodarstw zorganizowane są:

- 8 typów ogólnych i grupę gospodarstw niesklasyfikowanych (oznaczanych z użyciem jednego znaku),
- 21 typów podstawowych i grupę gospodarstw niesklasyfikowanych (oznaczanych z użyciem dwóch znaków),
- 61 typów szczegółowych i grupę gospodarstw niesklasyfikowanych (oznaczanych z użyciem trzech znaków).

Z uwagi na rosnące znaczenie wielofunkcyjności gospodarstw rolnych, WTGR została uzupełniona o dodatkową „klasyfikację”, której kryterium jest udział przychodów z **działalności gospodarczej innej niż rolnicza bezpośrednio związanej z gospodarstwem** (z ang. Other Gainful Activities, w skrócie OGA) w całkowitych przychodach gospodarstwa (rolnictwo + OGA + dopłaty bezpośrednie). OGA to działalność, w ramach której wykorzystywane są albo zasoby gospodarstwa rolnego (ziemia, budynki, maszyny itp.) albo produkty tego gospodarstwa. W zależności od tego, jaki procent całkowitych przychodów gospodarstwa stanowi OGA, dane gospodarstwo zaliczane jest do jednej z trzech klas OGA.

Działalność gospodarcza inna niż rolnicza nie jest brana pod uwagę w typologii gospodarstw dokonywanej na podstawie działalności rolniczych - zarówno wielkość ekonomiczna jak i typ rolniczy nie uwzględniają OGA [17], [19].

2.3. Zakres podmiotowy FADN

Minimalny próg określający gospodarstwo jako towarowe (oznacza to włączenie gospodarstwa do badań) wyrażony jest w euro. Wielkość ta jest ustalana oddzielnie dla każdego państwa członkowskiego i zmienia się w czasie, zgodnie z ewolucją struktury i siły ekonomicznej gospodarstw rolnych (patrz: Tabela 2.3-1).

Tabela 2.3-1 Minimalne progi wielkości ekonomicznej i liczebność próby FADN w poszczególnych państwach członkowskich w 2010 r.

Państwa	Dolny próg wielkości ekonomicznej EUR	Liczba gospodarstw w próbie szt.	Struktura próby w europejskim FADN %
Austria	8 000	2 000	2,3
Belgia	25 000	1 200	1,4
Bułgaria	2 000	2 202	2,6
Cypr	4 000	500	0,6
Republika Czeska	8 000	1 417	1,7
Dania	15 000	2 150	2,5
Estonia	4 000	658	0,8
Finlandia	8 000	1 100	1,3
Francja	25 000	7 470	8,7
Grecja	4 000	5 500	6,4
Hiszpania	4 000	8 700	10,1
Holandia	25 000	1 500	1,7
Irlandia	4 000	1 300	1,5
Litwa	4 000	1 000	1,2
Luksemburg	25 000	450	0,5
Łotwa	4 000	1 000	1,2
Malta	4 000	536	0,6
Niemcy	25 000	8 800	10,2
Polska	4 000	12 100	14,1
Portugalia	4 000	2 300	2,7
Rumunia	2 000	6 000	7,0
Słowacja	15 000	523	0,6
Słowenia	4 000	908	1,1
Szwecja	15 000	1 025	1,2
Węgry	4 000	1 900	2,2
Wielka Brytania	25 000	2 500	2,9
(w tym: Irlandia Północna)	15 000	320	0,4
Włochy	4 000	11 137	13,0
Razem FADN UE		85 876	100

Źródło: Rozporządzenie Komisji nr 1291/2009 z 18 grudnia 2009 r. dotyczące wyboru gospodarstw przekazujących dane do celów określania dochodów gospodarstw rolnych [6].

2.4. Wybór próby gospodarstw rolnych z pola obserwacji FADN

Agencje łącznikowe z poszczególnych państw opracowują corocznie plany wyboru gospodarstw rolnych do badań w ramach FADN. Po ich opracowaniu i zaakceptowaniu przez Komitety Krajowe FADN, plany te są przekazywane do akceptacji przez Komitet Wspólnoty nadzorujący FADN.

Biorąc pod uwagę kryterium wielkości ekonomicznej czy typu rolniczego, obserwujemy wewnątrz pola obserwacji FADN duże zróżnicowanie gospodarstw rolnych.

Dla zapewnienia precyzyjnego odzwierciedlenia tego zróżnicowania w próbie badawczej, Agencja łącznikowa dzieli pole obserwacji na warstwy. Pominięcie tej czynności w procesie wyboru próby mogłoby spowodować brak właściwej reprezentacji niektórych rodzajów gospodarstw (np. dużych gospodarstw mlecznych w jednym regionie, czy małych gospodarstw produkujących owoce w innym regionie). W procedurze wyboru do warstwowania zbioru gospodarstw mają zastosowanie trzy kryteria (patrz: [8]):

- położenie regionalne,
- wielkość ekonomiczna,
- typ rolniczy.

2.5. Powierzchnia upraw i liczba zwierząt gwarantująca osiągnięcie przez gospodarstwo rolne minimalnego progu wielkości ekonomicznej według współczynników SGM „2004” i SO „2004”

Zastosowanie nowych klas wielkości ekonomicznej, jak również ustalenie nowego progu wielkości ekonomicznej na poziomie 4 000 euro spowodowała, że aby gospodarstwo znalazło się w polu obserwacji Polskiego FADN musi np. posiadać większą powierzchnię upraw (pszenicy, rzepaku, buraków cukrowych, warzyw), a także powierzchnię sadów (patrz: **Tabela 2.5-1**). Takie tendencje kształtują się we wszystkich regionach FADN.

W przypadku minimalnej liczby zwierząt, która gwarantuje gospodarstwu przekroczenie progu wielkości ekonomicznej, gospodarstwo rolne musi posiadać większą liczbę krów mlecznych (wyjątek stanowi region Małopolska i Pogórze) natomiast mniejszą liczbę tuczników.

Tabela 2.5-1 Powierzchnia upraw i liczba zwierząt niezbędna do osiągnięcia przez gospodarstwo rolne minimalnego progu wielkości ekonomicznej* według współczynników SGM„2004” i SO„2004”

Region	Działalność	J.m.	Ekwiwalent	
			SGM'2004	SO'2004
			2400 Euro	4000 Euro
Pomorze i Mazury	Pszemica zwyczajna i orkisz	ha	7,0	9,9
	Rzepak i rzepik	ha	6,8	8,5
	Buraki cukrowe	ha	2,0	2,6
	Sady jabłoniowe	ha	2,7	3,1
	Warzywa, truskawki w uprawie	ha	3,7	4,9
	Krowy mleczne	szt.	3,1	3,8
	Tuczniaki	szt.	21,6	16,6
Wielkopolska i Śląsk	Pszemica zwyczajna i orkisz	ha	6,7	9,1
	Rzepak i rzepik	ha	5,8	7,2
	Buraki cukrowe	ha	1,9	2,4
	Sady jabłoniowe	ha	2,2	2,7
	Warzywa, truskawki w uprawie	ha	3,3	4,4
	Krowy mleczne	szt.	3,2	3,8
	Tuczniaki	szt.	16,2	16,1
Mazowsze i Podlasie	Pszemica zwyczajna i orkisz	ha	8,7	11,9
	Rzepak i rzepik	ha	7,6	9,4
	Buraki cukrowe	ha	2,1	2,7
	Sady jabłoniowe	ha	2,0	2,4
	Warzywa, truskawki w uprawie	ha	4,2	5,4
	Krowy mleczne	szt.	3,9	4,5
	Tuczniaki	szt.	17,8	16,0
Małopolska i Pogórze	Pszemica zwyczajna i orkisz	ha	8,5	11,7
	Rzepak i rzepik	ha	6,3	8,3
	Buraki cukrowe	ha	2,0	2,6
	Sady jabłoniowe	ha	2,1	2,7
	Warzywa, truskawki w uprawie	ha	3,1	4,2
	Krowy mleczne	szt.	5,4	4,5
	Tuczniaki	szt.	18,7	16,4

*Osiągnięcie przez gospodarstwo minimalnego progu wielkości ekonomicznej według współczynników SGM„2004” [23], a w przypadku klasyfikacji według współczynników SO„2004” [10], włącza GR do pola obserwacji Polskiego FADN.

2.6. Zakres przedmiotowy FADN

Dla potrzeb FADN zbieranych jest około 1 tys. różnych danych liczbowych, dotyczących gospodarstwa rolnego. Odzwierciedlają one stan i strukturę składników majątkowych, a także stan i strukturę zobowiązań. Inne dane odzwierciedlają strukturę przychodów i kosztów na poziomie gospodarstwa rolnego. Szczególna uwaga zwrócona jest na elementy związane ze Wspólną Polityką Rolną (dotacje, kwoty i limity produkcyjne).

Zakres i format zbieranych danych rachunkowych w gospodarstwach rolnych dla potrzeb FADN, jest szczegółowo zdefiniowany w Rozporządzeniu Komisji (WE) NR 781/2009 z dnia 27 sierpnia 2009 r. oraz na podstawie dokumentu RI/CC 1256 r.7 Farm Return Data Definitions z października 2011 r.[5] [13] [14]. Przepisy te obok szczegółowego wykazu zmiennych, zawierają także instrukcje dotyczące sposobu wypełniania tzw. sprawozdania z gospodarstwa rolnego FADN oraz definicje stosowanych pojęć. Sprawozdanie to składa się z 14 grup danych rachunkowych, zestawionych tematycznie w odpowiednie tabele (od A do N):

- Tab. A.** Informacje ogólne.
- Tab. B.** Struktura własnościowa ziemi użytkowanej rolniczo.
- Tab. C.** Zasoby i nakłady pracy własnej oraz najemnej.
- Tab. D.** Stan i wartość zwierząt.
- Tab. E.** Zakup i sprzedaż zwierząt.
- Tab. F.** Koszty.
- Tab. G.** Zasoby i gospodarowanie składnikami majątkowymi.
- Tab. H.** Zadłużenie.
- Tab. I.** Podatek od wartości dodanej (VAT).
- Tab. J.** Dopłaty i subsydia.
- Tab. K.** Produkcja roślinna i zwierzęca (bez zwierząt).
- Tab. L.** Kwoty i inne prawa.
- Tab. M.** Dopłaty bezpośrednie.
- Tab. N.** Szczegóły zakupów i sprzedaży zwierząt.

2.7. Sposób prezentacji wyników obliczonych na podstawie danych rachunkowych FADN

Wyniki obliczone na podstawie danych FADN zgromadzonych w komputerowej bazie prezentowane są w zestawach statystycznych (Tabela 5.1-1 – Tabela 5.2-10). Zawierają one wartości średnie dla grup gospodarstw rolnych wyłanianych według typów rolniczych i wielkości ekonomicznej. Dodatkowo gospodarstwa zostały pogrupowane według powierzchni użytków rolnych.

Ze względu na obowiązujące zasady upowszechniania danych FADN dopuszczalne jest prezentowanie wyników z grupy obejmującej co najmniej 15 gospodarstw. W przypadku mniejszej liczebności wpisywana jest „.” (kropka).

Tabela 2.7-1 Grupowanie gospodarstw rolnych według typów rolniczych (TF8)

Typy rolnicze		Typy rolnicze podstawowe	
Symbol	Nazwa	Symbol	Nazwa
1	Uprawy polowe	15	Specjalizujące się w uprawie zbóż (łącznie z ryżem), roślin oleistych i wysokobiałkowych na nasiona
		16	Specjalizujące się w uprawie polowej różnych gatunków roślin
2	Uprawy ogrodnicze	21	Specjalizujące się w uprawach ogrodniczych (warzyw, truskawek, kwiatów i roślin ozdobnych) pod wysokimi osłonami
		22	Specjalizujące się w gruntowych uprawach ogrodniczych (warzyw, truskawek, kwiatów i roślin ozdobnych)
		23	Specjalizujące się w uprawie grzybów i w szkółkarstwie oraz uprawach ogrodniczych (warzyw, truskawek, kwiatów i roślin ozdobnych)
3	Winnice	35	Specjalizujące się w uprawie winorośli
4	Uprawy trwałe	36	Specjalizujące się w uprawie drzew i krzewów owocowych (bez winorośli i oliwek)
		37	Specjalizujące się w uprawie oliwek
		38	Specjalizujące się w uprawie drzew i krzewów owocowych (uprawy trwałe)
5	Krowy mleczne	45	Specjalizujące się w chowie bydła mlecznego
6	Zwierzęta trawożerne	46	Specjalizujące się w chowie bydła rzeźnego (w tym hodowla)
		47	Specjalizujące się w chowie bydła mlecznego i rzeźnego (w tym hodowla)
		48	Specjalizujące się w chowie owiec, kóz i innych zwierząt żywionych paszami objętościowymi
7	Zwierzęta ziarnożerne	51	Specjalizujące się w chowie trzody chlewnej
		52	Specjalizujące się w chowie drobiu
		53	Specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi
8	Mieszane	61	Mieszane - różne uprawy
		73	Mieszane - różne zwierzęta, z przewagą zwierząt żywionych paszami objętościowymi
		74	Mieszane - różne zwierzęta, z przewagą zwierząt żywionych paszami treściwymi
		83	Mieszane - uprawy polowe i zwierzęta żywione paszami objętościowymi
		84	Mieszane - różne uprawy i zwierzęta

Zestawienie typów rolniczych TF8 jest kombinacją typów podstawowych, pochodzących z różnych typów szczegółowych, tworzącą w rezultacie osiem grup gospodarstw rolnych [3], [4], [17], [18].

Z kolei Tabela 2.7-2 przedstawia sześć klas wielkości ekonomicznej gospodarstw rolnych (ES6) opracowanych na podstawie Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych [17].

Tabela 2.7-2 Grupowanie gospodarstw rolnych według wielkości ekonomicznej (euro), klasyfikacja ES6

ES6	Rozmiar w euro
Bardzo małe (1)	2 000 ≤ € < 8 000
Małe (2)	8 000 ≤ € < 25 000
Średnio-małe (3)	25 000 ≤ € < 50 000
Średnio-duże (4)	50 000 ≤ € < 100 000
Duże (5)	100 000 ≤ € < 500 000
Bardzo duże (6)	€ ≥ 500 000

Uwaga: Tabela 2.7-2 zawiera rozmiary wielkości ekonomicznej wyrażone w euro, natomiast dla uproszczenia zapisu we wszystkich następujących tabelkach rozmiary prezentowane są w tysiącach euro.

3. Zmienne zawarte w „Wynikach Standardowych FADN”

3.1. Opis zmiennych w „Wynikach Standardowych FADN”

„Wyniki Standardowe FADN” zawierają 10 tabel tematycznych:

1. Populacja i próba gospodarstw.
2. Wybrane informacje o produkcji.
3. Wartość produkcji.
4. Koszty.
5. Dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa.
6. Salda dopłat i podatków.
7. Dochód na gospodarstwo rolne.
8. Dochód na osobę.
9. Bilans finansowy na koniec roku obrachunkowego.
10. Wskaźniki finansowe.

Opisy poszczególnych zmiennych są zgodne z zawartymi w „Wynikach Standardowych FADN” (patrz: [12] [16]). Natomiast ich zawartość w poszczególnych tabelach nie zawsze odpowiada w pełni tytułom. Należy więc zwrócić uwagę na szczegółowy opis danej zmiennej (od Tabela 3.1-1 do Tabela 3.1-10). W kolumnie „*Symbol*” zawarte jest alfanumeryczne, pięciodziankowe oznaczenie poszczególnych zmiennych.

Dla ułatwienia rozumienia poszczególnych zmiennych zawartych w „Wynikach Standardowych FADN”, w dalszej części rozdziału zamieszczono ich objaśnienia w porządku identycznym do prezentowanych wyników⁷. Dodatkowo zamieszczono szczegółowe schematy obliczeń wybranych zmiennych prezentowanych w Wynikach Standardowych.

Tabela 3.1-1 Populacja i próba gospodarstw

Symbol	Zmienna	Sposób obliczenia, uwagi
SYS02	Liczba reprezentowanych gospodarstw	Suma parametrów wag poszczególnych gospodarstw w próbie.
SYS03	Liczba gospodarstw w próbie	Liczba gospodarstw w próbie.
SYS04	Kurs wymiany jedn. monetarnej państwa członkowskiego na euro	Średni kurs wymiany krajowej waluty na euro w roku obrachunkowym. Obliczany jest jako średnia z miesięcznych kursów wymiany ważonych liczbą dni w miesiącu.

⁷ Oznaczenia kolorów i formatowania: *zielony* = nowość; *niebieski pochylony* = modyfikacja algorytmu; *przekreślony* = usunięcie zmiennej.

Tabela 3.1-2 Wybrane informacje o produkcji

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
<i>SE005</i>	<i>Wielkość ekonomiczna</i>	<i>ESU</i>	<i>Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego, wyrażona w euro.</i>
SE010	Nakłady pracy ogółem	AWU	Całkowite nakłady pracy ludzkiej w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego = AWU wyrażone w jednostkach przeliczeniowych pracy = osobach pełnozatrudnionych = 2 200 godz./rok. [SE015 + SE020]
<i>SE011</i>	<i>Czas pracy ogółem</i>	<i>godz.</i>	<i>Całkowity czas pracy ludzi w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego, wyrażony w godzinach.</i> <i>[SE016 + SE021]</i>
SE015	Nakłady pracy własnej	FWU	Nakłady pracy w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego osób nieopłaconych = FWU (głównie członków rodziny), wyrażone w jednostkach przeliczeniowych pracy rodziny = osobach pełnozatrudnionych rodziny.
<i>SE016</i>	<i>Czas pracy własnej</i>	<i>godz.</i>	<i>Czas pracy w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego osób nieopłaconych (głównie członków rodziny), wyrażony w godzinach.</i>
SE020	Nakłady pracy najemnej	AWU	Nakłady pracy w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego osób opłaconych gotówką lub w naturze, wyrażone w jednostkach przeliczeniowych pracy = osobach pełnozatrudnionych.
<i>SE021</i>	<i>Czas pracy najemnej</i>	<i>godz.</i>	<i>Czas pracy w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego osób opłaconych gotówką lub w naturze, wyrażony w godzinach.</i>
SE025	Powierzchnia użytków rolnych	ha	Całkowity obszar ziemi użytkowanej rolniczo (użytków rolnych) = (UAA). Na tę powierzchnię składa się: ziemia własna, ziemia dodzierżawiona na jeden rok lub dłużej, ziemia użytkowana na zasadzie udziału w zbiorze z właścicielem, a także ugory i odłogi. Nie uwzględnia się powierzchni uprawy grzybów, ziemi dodzierżawionej na okres krótszy niż 1 rok, ziemi zalesionej i pozostałych gruntów (dróg, stawów, nieużytków, itp.). Powierzchnia wyrażona jest w hektarach (1 ha = 10 000 m ²).
SE030	Powierzchnia dodzierżawionych użytków rolnych	ha	Powierzchnia ziemi dodzierżawionej przez rolnika na podstawie umowy dzierżawnej na okres liczący co najmniej 1 rok (odpłatność regulowana w gotówce lub w naturze).
SE035	Zboża	ha	Pszenica zwyczajna, orkisz, pszenica twarda, żyto, jęczmień, owies, mieszanki zbożowe, kukurydza na ziarno, pozostałe zboża.
SE041	Pozostałe uprawy polowe	ha	Strączkowe na nasiona, ziemniaki, buraki cukrowe, zioła, oleiste i włókniste łącznie z nasionami, chmiel, tytoń, inne przemysłowe (łącznie z bawełną i trzciną cukrową).
<i>SE042</i>	<i>Uprawy energetyczne</i>	<i>ha</i>	<i>Powierzchnia uprawy roślin energetycznych.</i>

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE046	Warzywa i kwiaty	ha	Świeże warzywa, melony, truskawki, kwiaty i rośliny ozdobne (uprawiane w uprawie polowej lub pod osłonami wysokimi). Dotyczy powierzchni podstawowej (nie uwzględnia się powierzchni wszystkich zbiorów), nawet gdy praktykowane jest następstwo na tej samej powierzchni, w tym samym roku obrachunkowym. Nie uwzględnia się powierzchni uprawy grzybów.
SE050	Winnice	ha	Łącznie z młodymi nasadzeniami jeszcze nie plonującymi (bez szkótek).
SE054	Uprawy trwałe	ha	Sady owocowe i jagodowe (łącznie z sadami tropikalnymi), gaje oliwne, szkółki i pozostałe uprawy trwałe (wiklina, sitowie, bambus). Łącznie z młodymi nasadzeniami i trwałymi uprawami pod osłonami. Bez winogron. [SE055 + SE060 + SE065]
SE055	Sady	ha	Sady owocowe i jagodowe (łącznie z sadami tropikalnymi).
SE060	Gaje oliwne	ha	Drzewa oliwne.
SE065	Pozostałe uprawy trwałe	ha	Szkółki i pozostałe uprawy trwałe (wiklina, sitowie, bambus). Łącznie z młodymi nasadzeniami i uprawami trwałymi pod osłonami.
SE071	Uprawy pastewne	ha	Pastewne korzeniowe i kapustne, trawa w uprawie polowej, łąki, pastwiska trwałe i niepielęgnowane, pozostałe uprawy pastewne.
SE072	Odlogi	ha	Powierzchnia użytków rolnych, nieuprawiana w roku obrachunkowym, niekwalifikująca się do otrzymania dotacji i innego wsparcia finansowego.
SE073	Ugory	ha	Grunty orne czasowo nieużytkowane, które pozostają w dobrej kulturze oraz które kwalifikują się do otrzymania dotacji i innego wsparcia finansowego.
SE074	Powierzchnia użytków rolnych wyłączona z produkcji	ha	Powierzchnia ta obejmuje: powierzchnię użytków rolnych, nieuprawiana w roku obrachunkowym, grunty orne czasowo nieużytkowane oraz trwałe użytki zielone nieużytkowane (TUZ) dla celów produkcyjnych ale uprawnione do dopłat. [SE072+SE073+TUZ]
SE075	Lasy	ha	Obszary zadrzewione, lasy, plantacje topoli, łącznie ze szkótkami leśnymi. Obszar ten nie jest ujęty w pozycji „Powierzchnia użytków rolnych” (SE025).

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE080	Zwierzęta ogółem	LU	<i>Stan średni w roku: koniowatych, bydła, owiec, kóz, trzody chlewnej i drobiu utrzymywanych w gospodarstwie rolnym, wyrażony w jednostkach przeliczeniowych zwierząt (LU)⁸. Nie są uwzględniane roje pszczół oraz pozostałe zwierzęta. Zwierzęta nie będące własnością gospodarstwa rolnego, utrzymywane w gospodarstwie na podstawie umowy także ujęte są dla określenia rocznego stanu zwierząt.</i>
SE085	Krowy mleczne	LU	Krowy (także samice bawole), które wycielity się i głównie utrzymywane są dla produkcji mleka z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi. Nie ujmuje się tu krów wybrakowanych.
SE090	Pozostałe bydło	LU	Pozostałe bydło (z wyjątkiem krów mlecznych).
SE095	Owce i kozy	LU	Matki kozie i pozostałe kozy, matki owcze i pozostałe owce.
SE100	Trzoda chlewna	LU	Prosięta, maciory, tuczniki i pozostała trzoda chlewna.
SE105	Drób	LU	Drób mięsny, kury nioski i pozostały drób.
SE110	Plon pszenicy	dt/ha	Ilość wyprodukowanego ziarna pszenicy zwyczajnej i orkiszu z jednego hektara wyrażona w decytonach na hektar (100 kg/ha).
SE115	Plon kukurydzy	dt/ha	Ilość wyprodukowanego ziarna kukurydzy z jednego hektara wyrażona w decytonach na hektar (100 kg/ha).
SE120	Obsada zwierząt	LU/ha	Obsada zwierząt żywionych systemem wypasowym (przeżuwaczy), bez cieląt przeznaczonych na tucz, na 1 ha powierzchni paszowej. Średnia liczba jednostek przeliczeniowych (LU) z sumy: bydła (bez cieląt opasowych) oraz owiec i kóz, przypadająca na 1 hektar roślin pastewnych uprawianych na użytkach rolnych. Do tej powierzchni zalicza się uprawy pastewne, ugory i odłogi. Parametr obsady zwierząt jest obliczany tylko dla gospodarstw utrzymujących ten rodzaj zwierząt i posiadających uprawy pastewne (powierzchnię paszową).
SE125	Wydajność mleczna krów	kg/krowę ⁹	Produkcja mleka i przetworów z mleka (w ekwiwalencie mleka) w przeliczeniu na jedną krowę mleczną. Produkcja mleka obejmuje sprzedaż, przekazanie mleka do gospodarstwa domowego i zużycie mleka w gospodarstwie rolnym (skarmione przez zwierzęta).

⁸ konie	:= 0, 8	krowy mleczne	:= 1, 0	lochy	:= 0, 5
cielęta na tucz	:= 0, 4	krowy wybrakowane	:= 1, 0	tuczniki	:= 0, 3
cielęta < 1 rok	:= 0, 4	krowy pozostałe	:= 0, 8	trzoda pozostała	:= 0, 3
byczki 1 - 2 lata	:= 0, 7	matki kozie	:= 0, 1	brojlery	:= 0, 007
jałówki 1 - 2 lata	:= 0, 7	kozy pozostałe	:= 0, 1	kury nioski	:= 0, 014
byki ≥ 2 lata	:= 1, 0	matki owcze	:= 0, 1	drób pozostały	:= 0, 03
jałówki hodow.	:= 0, 8	owce pozostałe	:= 0, 1	króliki	:= 0, 02
jałówki na tucz	:= 0, 8	prosięta	:= 0, 027		

⁹ Stosuje się przelicznik 1 litr mleka = 1, 031 kg.

Tabela 3.1-3 Wartość produkcji

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE131	Produkcja ogółem	c.u.	Suma wartości produkcji: roślinnej, zwierzęcej i pozostałej. Obejmuje: sprzedaż, przekazania do gospodarstwa domowego, zużycie na potrzeby gospodarstwa rolnego, różnicę stanu zapasów, różnicę wartości zwierząt wywołaną zmianą cen a pomniejszona jest o zakup zwierząt. [SE135 + SE206 + SE256]
SE132	Relacja produkcji ogółem do kosztów ogółem	krotność	Relacja produkcji ogółem do kosztów ogółem. [SE131/SE270]
SE135	Produkcja roślinna	c.u.	Obejmuje: sprzedaż, zużycie wewnętrzne, przekazanie do gospodarstwa domowego i różnicę stanu zapasów. [SE140 + SE145 + SE146 + SE150 + SE155 + SE160 + SE165 + SE170 + SE175 + SE180 + SE185 + SE190 + SE195 + SE200]
SE136	Produkcja roślinna na 1 ha	zł/ha	Wartość produkcji roślinnej w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych z wyłączeniem ziemi oddzierżawionej. [SE135/(SE025-powierzchnia ziemi oddzierżawionej)]
SE140	Zboża	c.u.	Dotyczy upraw na ziarno.
SE145	Rośliny białkowe	c.u.	Uprawiane na nasiona, bez upraw zbieranych na zielonkę z przeznaczeniem na pasze. Nie ujmują się tu warzywa i soi.
SE146	Uprawy energetyczne	c.u.	Wszystkie rośliny uprawiane na cele energetyczne.
SE150	Ziemniaki	c.u.	Wszystkie typy odmian - także ziemniaki wczesne i sadzeniaki.
SE155	Buraki cukrowe	c.u.	Dotyczy przede wszystkim korzeni. Nie ujmują się wartości liści, natomiast uwzględnia się wartość wysołdków otrzymanych od cukrowni lub odsprzedanych przez rolnika do cukrowni.
SE160	Rośliny oleiste	c.u.	Rośliny oleiste i włókniste uprawiane na olej (bez bawełny).
SE165	Rośliny przemysłowe	c.u.	Chmiel, tytoń, inne uprawy przemysłowe (łącznie z ziołami, roślinami aromatycznymi i przyprawowymi, bawełną i trzciną cukrową oraz włóknistymi i konopiami uprawianymi na włókno).
SE170	Warzywa, kwiaty	c.u.	Świeże warzywa, melony, truskawki, kwiaty i rośliny ozdobne (uprawiane w uprawie polowej lub pod osłonami). Tu uwzględniona jest też wartość produkcji grzybów (mimo tego, że powierzchnia uprawy grzybów nie jest uwzględniona w pozycji SE046).
SE175	Owoce	c.u.	Owoce z drzew i krzewów uprawianych w uprawie polowej (łącznie z owocami tropikalnymi).
SE180	Owoce cytrusowe	c.u.	Pomarańcze, nektarynki i mandarynki, klementynki, cytryny i inne owoce cytrusowe.
SE185	Wina i winogrona	c.u.	Winogrona spożywcze, winogrona do produkcji win jakościowych i stołowych, różne produkty z winogron (moszcz z winogron itp.), wino, produkty uboczne z produkcji wina, rodzynki.
SE190	Oliwki i olej z oliwek	c.u.	Oliwki jadalne, oliwki do produkcji oleju, olej i produkty uboczne z produkcji oleju z oliwek.
SE195	Uprawy pastewne	c.u.	Rośliny pastewne korzeniowe i kapustne, trawa w uprawie polowej, łąki, pastwiska trwałe i niepielęgnowane, pozostałe uprawy pastewne. Tu wchodzi także produkcja z ugorów i odłogów (o ile taka występuje w gospodarstwie).

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE200	Inne produkty pochodzenia roślinnego	c.u.	Nasiona i sadzonki (traw, roślin polowych i ogrodniczych, bez zbóż, roślin białkowych, ziemniaków i roślin oleistych), inne uprawy polowe (nieujęte w wyszczególnionych pozycjach), uprawy trwałe rosące pod osłonami nieuwzględnione w SE170. Tu wlicza się także przyrost wartości młodych plantacji wieloletnich (do wejścia w plonowanie). Ustala się go na podstawie poniesionych kosztów.
SE206	Produkcja zwierzęca	c.u.	Produkcja obejmuje wartość produkcji żywca oraz wartość produktów pochodzenia zwierzęcego. Produkcja zwierzęca obejmuje: sprzedaż, różnicę wartości zwierząt w roku obrachunkowym i przekazanie do gospodarstwa domowego. Pomniejsza się ją o zakup zwierząt. Rachunek jest przeprowadzany dla koniowatych, bydła, owiec, kóz, trzody chlewnej, drobiu i pozostałych zwierząt. Różnica wartości zwierząt stada obrotowego obejmuje stan na koniec roku pomniejszony o stan na początek roku. W przypadku zwierząt stada podstawowego szacuje się także różnicę wartości zwierząt z tytułu zmiany cen jednostkowych w roku obrachunkowym. Produkcja produktów zwierzęcych obejmuje sprzedaż, przekazanie do gospodarstwa domowego, zużycie wewnętrzne i różnicę stanu zapasów. Do produktów zwierzęcych zalicza się: mleko i produkty z mleka krów, owiec i kóz, wełnę, jaja kurze, inne produkty zwierzęce (przychody z krycia, obornik, jaja innych ptaków itp.), a także wpływy z usługowego odchowu zwierząt oraz z miodu. [SE216 + SE220 + SE225 + SE230 + SE235 + SE240 + SE245 + SE251]
SE207	Produkcja zwierzęca na 1 LU	zł/LU	Wartość produkcji zwierzęcej w przeliczeniu na jedną jednostkę przeliczeniową zwierząt. [SE206/SE080]
SE211	Różnica wartości zwierząt	c.u.	Różnica wartości zwierząt stada podstawowego i obrotowego z tytułu zmiany cen jednostkowych w roku obrachunkowym. Zmienna ta umożliwia pominięcie wpływu zmian cen zwierząt stada podstawowego na wartość produkcji w danym roku.
SE216	Mleko i przetwory z mleka krowiego	c.u.	W tej pozycji ujęta jest wartość mleka i przetworów pomniejszona o odpowiednie opłaty współodpowiedzialnościowe (jeśli występują), lecz bez opłat karnych za nieprawidłową realizację kwoty mlecznej. Te opłaty są ujęte w saldzie dopłat i kar do produkcji mleka.
SE220	Żywiec wołowy	c.u.	Obejmuje produkcję i różnicę wartości zwierząt (z uwzględnieniem różnicy wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego).
SE225	Żywiec wieprzowy	c.u.	Obejmuje produkcję i różnicę wartości zwierząt (z uwzględnieniem różnicy wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego).
SE230	Żywiec barani i kozi	c.u.	Obejmuje produkcję i różnicę wartości zwierząt (z uwzględnieniem różnicy wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego).
SE235	Żywiec drobiowy	c.u.	Obejmuje produkcję i różnicę wartości zwierząt stada obrotowego (wartość na koniec roku - wartość na początek roku).
SE240	Jaja	c.u.	W pozycji tej uwzględnione są jaja kurze.
SE245	Mleko i przetwory z mleka owczego i koziego	c.u.	W tej pozycji ujęta jest wartość mleka i jego przetworów.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE251	Inne zwierzęta i produkty zwierzęce	c.u.	Pozycja ta obejmuje: żywiec koński i inne zwierzęta niewymienione wyżej – np.: króliki, roje pszczele, zwierzęta futerkowe, ryby, strusie (z uwzględnieniem różnicy wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego), a także wełnę i pozostałe produkty pochodzenia zwierzęcego (np. obornik czy mleko innych zwierząt), a także przychody z krycia i przychody z usługowego odchovu zwierząt. Różnica wartości stada podstawowego koni z tytułu zmiany cen jednostkowych w roku obrachunkowym też wliczana jest do tej pozycji.
SE256	Pozostała produkcja	c.u.	Do pozycji tej należą: czynsz za wdzierżawioną ziemię w stanie gotowym do siewu, przychody z okazjonalnego przekazania powierzchni paszowej, produkty z lasu, świadczenie usług, wynajem sprzętu, odsetki od aktywów obrotowych niezbędnych do bieżącego funkcjonowania gospodarstwa rolnego, przychody z agroturystyki, przychody dotyczące wcześniejszych lat obrachunkowych, pozostałe produkty i przychody.
SE260	Przekazania do gospodarstwa domowego	c.u.	Wartość produktów roślinnych i zwierzęcych przekazanych do gospodarstwa domowego rolnika. Wartość ta stanowi część produkcji ogółem.
SE265	Zużycie wewnętrzne	c.u.	Wartość produktów roślinnych i zwierzęcych wytworzonych i zużytych w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego, np. produkty roślinne zużyte jako pasze dla zwierząt, a także nasiona i sadzeniaki. Produkty te uwzględnione są w rachunku produkcji ogółem a zarazem stanowią one istotną pozycję w kosztach pasz i materiału rozmnożeniowego.

Tabela 3.1-4 Koszty

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE270	Koszty ogółem	c.u.	Obejmują: koszty bezpośrednie, koszty ogólnogospodarcze, amortyzację i koszt czynników zewnętrznych. Ujęte są tu koszty dotyczące działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego poniesione na produkcję uzyskaną w roku obrachunkowym. Uwzględnione są nakłady produktów potencjalnie towarowych wytworzonych w gospodarstwie rolnym i zużytych w ramach działalności operacyjnej – do celów produkcyjnych (nasiona i sadzonki oraz pasze dla zwierząt żywionych systemem wypasowym i ziarnożernych). Obornik nie jest traktowany jako produkt potencjalnie towarowy i nie jest uwzględniany w tej pozycji. Podatki gospodarstwa rolnego i inne opłaty nie są włączone do kosztów ogółem, lecz uwzględniane są przy obliczaniu sald dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej i inwestycyjnej. Podatki od dochodów spoza gospodarstwa rolnego nie są uwzględniane w rachunkach FADN. [SE275 + SE360 + SE365]
SE275	Zużycie pośrednie	c.u.	Obejmuje koszty bezpośrednie (z uwzględnieniem produktów wytworzonych i zużytych w procesie produkcji w gospodarstwie rolnym) oraz koszty ogólnogospodarcze towarzyszące działalności operacyjnej w roku obrachunkowym. [SE281 + SE336]

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE281	Koszty bezpośrednie	c.u.	Obejmują: koszty bezpośrednie produkcji roślinnej (nasiona i sadzonki, nawozy, środki ochrony roślin, pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej), koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej (pasza dla zwierząt żywionych systemem wypasowym i dla zwierząt ziarnożernych, inne koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej) oraz koszty bezpośrednie produkcji leśnej. [SE285 + SE295 + SE300 + SE305 + SE310 + SE320 + SE330 + SE331]
SE284	Koszty bezpośrednie produkcji roślinnej na 1 ha	zł/ha	Wartość kosztów bezpośrednich produkcji roślinnej w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych. [(SE285 + SE295 + SE300 + SE305)/SE025]
SE285	Nasiona i sadzonki	c.u.	Odnoszące się do upraw rolniczych i ogrodniczych. Nowe nasadzenia plantacji trwałych i drzewostanu leśnego zalicza się do działalności inwestycyjnej a nie do kosztów bezpośrednich (własne i obce).
SE290	Nasiona i sadzonki własne	c.u.	Nasiona i sadzonki wyprodukowane i zużyte w gospodarstwie.
SE295	Nawozy	c.u.	Zakupione nawozy i materiały poprawiające jakość ziemi (bez zużytych w produkcji leśnej).
SE300	Środki ochrony roślin	c.u.	Środki ochrony roślin, pułapki i chwytaki, urządzenia płoszące ptaki, osłony przeciwgradowe, ochrona przeciwmrozowa itp. (bez środków zużytych w produkcji leśnej).
SE305	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej	c.u.	Obejmują: analizy gleby, zakup upraw na pniu, czynsz za ziemię dodzierżawioną na okres krótszy niż 1 rok, okazjonalny zakup owoców roślinnych (winogron itp.), koszty dotyczące przygotowania produktów do sprzedaży, koszty przechowywania, koszty sprzedaży owoców roślinnych itp.
SE309	Koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej na 1 LU	zł/LU	Wartość kosztów bezpośrednich produkcji zwierzęcej w przeliczeniu na 1 jednostkę przeliczeniową zwierząt. [(SE310 + SE320 + SE330)/SE080]
SE310	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym	c.u.	Pasze treściwe (łącznie z lizawkami mineralnymi i środkami konserwującymi), pasze objętościowe, opłaty za wypas na wspólnych pastwiskach, koszty usługowego odchovu zwierząt, czynsz za dodzierżawioną powierzchnię paszową dla koni, bydła, owiec i kóz, niezaliczoną do powierzchni użytków rolnych (SE025) (własna i obca).
SE315	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym, wytworzone w gosp. rol.	c.u.	Produkty potencjalnie towarowe wytworzone w gospodarstwie rolnym (łącznie z mlekiem, ale bez mleka wysanego przez cielęta, jagnięta i kozłęta) i skarmione przez zwierzęta żywione w systemie wypasowym.
SE320	Pasze dla zwierząt ziarnożernych	c.u.	Pasze dla zwierząt ziarnożernych (m.in. trzody chlewnej i drobiu) – wszystkie rodzaje (własna i obca).
SE325	Pasze dla zwierząt ziarnożernych wytworzone w gosp. rol.	c.u.	Produkty potencjalnie towarowe wytworzone w gospodarstwie rolnym (łącznie z mlekiem, innym niż wysane przez cielęta, jagnięta i kozłęta) i skarmione przez zwierzęta ziarnożerne.
SE330	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej	c.u.	Opłaty za usługi weterynaryjne i koszty inseminacji, koszty analiz mleka, okazjonalne zakupy produktów pochodzenia zwierzęcego (mleko itp.), koszty dotyczące przygotowania produktów do sprzedaży, koszty przechowywania, koszty sprzedaży produktów zwierzęcych itp.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE331	Koszty bezpośrednie produkcji leśnej	c.u.	Nawozy, materiały ochronne, drobne koszty bezpośrednie. Koszty pracy najemnej, usług i maszyn nie są tu włączone. Są one wykazane w innych – odpowiednich rodzajowo pozycjach kosztowych.
SE336	Koszty ogólnogospodarcze	c.u.	Koszty ogólnogospodarcze związane z działalnością operacyjną, lecz nieuznane za koszty bezpośrednie działalności operacyjnej. [SE340 + SE345 + SE350 + SE356]
SE340	Koszty utrzymania maszyn i budynków	c.u.	Koszty bieżącego utrzymania sprzętu (i zakupu narzędzi o małej wartości), koszty ponoszone na samochody osobowe, bieżące utrzymanie budynków i urządzeń melioracyjnych, ubezpieczenie budynków. Remonty kapitałowe zaliczane są do działalności inwestycyjnej.
SE345	Energia	c.u.	Paliwa silnikowe i oleje smarne, energia elektryczna, paliwa grzewcze (opał).
SE350	Usługi	c.u.	Koszty pracy wykonanej w ramach usług oraz koszt wynajmu (zaangażowania) maszyn.
SE356	Pozostałe koszty ogólnogospodarcze	c.u.	Woda, ubezpieczenia (bez ubezpieczeń budynków i wypadków przy pracy, odpowiedzialności cywilnej) oraz inne koszty ogólnogospodarcze powstałe w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego (np. opłaty za prowadzenie księgowości, opłaty telefoniczne).
SE360	Amortyzacja	c.u.	Amortyzacja środków trwałych własnych wycenionych według wartości odtworzeniowej. W rachunku wyników pozycja amortyzacji środków trwałych odnosi się do całego roku obrachunkowego. Kwota amortyzacji jest ustalana na podstawie wartości odtworzeniowej. Amortyzacja dotyczy: plantacji wieloletnich, budynków i wyposażenia trwałego, urządzeń melioracyjnych, maszyn i narzędzi. Nie oblicza się amortyzacji w przypadku ziemi, lasów, kwot i limitów produkcyjnych oraz aktywów obrotowych.
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	c.u.	Koszty zaangażowania obcych czynników wytwórczych (pracy, ziemi i kapitału) w procesie produkcyjnym. Do tych kosztów zaliczają się: wynagrodzenia za pracę, czynsze i odsetki. [SE370 + SE375 + SE380]
SE370	Wynagrodzenia	c.u.	Wynagrodzenia i ubezpieczenia społeczne pracowników najemnych. Nie wlicza się kwot otrzymanych przez pracowników zaliczanych do nieopłaconej siły roboczej.
SE375	Czynsze	c.u.	Czynsze za dzierżawę ziemi, budynków i koszty opłat dzierżawnych.
SE380	Odsetki	c.u.	Odsetki i opłaty finansowe płacone za kredyty zaciągnięte w celu zakupu ziemi, budynków, maszyn i wyposażenia, zwierząt oraz materiałów. Odsetki i opłaty finansowe za zobowiązania. Otrzymane dopłaty do odsetek muszą być odjęte.

Tabela 3.1-5 Dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE605	<i>Dopłaty do działalności operacyjnej</i>	c.u.	<i>Dopłaty do działalności operacyjnej (bez dopłat do inwestycji). Dopłaty do odsetek i płatności za zaprzestanie działalności rolniczej nie są ujmowane. Ewidencja danych rachunkowych odbywa się na podstawie dopłat „należnych”. [SE610 + SE615 + SE624 + SE625 + SE626 + SE630+SE650+SE699]</i>
SE610	<i>Dopłaty do produkcji roślinnej</i>	c.u.	<i>Dopłaty do produkcji roślinnej, łącznie z płatnościami wyrównawczymi (płatnościami obszarowymi i dopłatami za odłogowanie ziemi). Dopłaty te nie zawierają jednolitej płatności obszarowej (SE631). [SE611 + SE612 + SE613]</i>
SE611	<i>Dopłaty wyrównawcze / płatności obszarowe</i>	c.u.	<i>Dopłaty dla producentów zbóż, roślin oleistych i białkowych (COP) oraz roślin energetycznych.</i>
SE612	Dopłaty za odłogowanie	c.u.	Dopłaty otrzymane przez producentów COP, zobowiązanych do odłogowania części posiadanej przez nich ziemi. Ta powierzchnia ziemi może być wykorzystana do uprawy określonych roślin na cele nieżywnościowe.
SE613	<i>Pozostałe dopłaty do produkcji roślinnej</i>	c.u.	<i>Pozostałe dopłaty do upraw polowych, ogrodniczych i plantacji wieloletnich.</i>
SE615	Dopłaty do produkcji zwierzęcej	c.u.	Dopłaty do zwierząt i do produktów pochodzenia zwierzęcego. [SE616 + SE617 + SE618 + SE619]
SE616	Saldo dopłat i kar do produkcji mleka	c.u.	Dopłaty do produkcji mleka pomniejszone o kary umowne za przekroczenie limitu produkcji mleka.
SE617	Dopłaty do pozostałej produkcji bydłowej	c.u.	Dopłaty uzyskiwane z tytułu chowu bydła innego niż krowy mleczne, np. premie za cielęta płci męskiej, za młode byczki, za krowy mamki.
SE618	Dopłaty do produkcji owiec i kóz	c.u.	Poza dopłatami do matek owczych i kozich, uwzględnione są dopłaty do produktów wytwarzanych z mleka koziego i owczego.
SE619	Pozostałe dopłaty do produkcji zwierzęcej	c.u.	Pozostałe dopłaty do produkcji zwierzęcej (w sytuacji kiedy otrzymanych dopłat nie można przypisać do określonej działalności z powodu braku odpowiednio szczegółowych danych).
SE620	Pozostałe dopłaty ¹⁰	c.u.	Pozostałe dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa, w szczególności odnoszące się do produkcji leśnej, agroturystyki, programów rolnośrodowiskowych, zalesiania i pomocy strukturalnej. Ujmowane są w tej pozycji także granty i dopłaty do szkód oraz wyjątkowe dopłaty. W zmiennej tej zawiera się m.in. SE621, SE622, SE623.
SE621	Dopłaty rolnośrodowiskowe	c.u.	Dopłaty rolnośrodowiskowe.

¹⁰ Zmienna SE620 używana była do roku 2009.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE622	Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (LFA)	c.u.	Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach produkcji rolniczej (LFA).
SE623	Inne dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich	c.u.	Dopłaty za dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE, do usług doradztwa rolniczego, dopłaty do poprawy jakości produktów rolniczych, do szkoleń, do zalesiania i do zachowania równowagi ekologicznej środowiska leśnego.
SE624	Dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich	c.u.	Dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich obejmują: dopłaty rolnośrodowiskowe, dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach produkcji rolniczej (LFA), pozostałe dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich uwzględniające dopłaty ze środków krajowych. W zmiennej tej zawiera się m.in.: SE621, SE622, SE623.
SE625	Dopłaty do zużycia pośredniego	c.u.	Dopłaty do kosztów i nakładów poniesionych w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego z wyłączeniem dopłat do wynagrodzeń, czynszów, podatków i odsetek.
SE626	Dopłaty do kosztów czynników zewnętrznych	c.u.	Dopłaty do wynagrodzeń, czynszów i odsetek.
SE630	<i>Płatności "decoupled"</i>	c.u.	<i>Jednolite płatności obszarowe oraz dodatkowe płatności. [SE631 + SE632 + SE640]</i>
SE631	Jednolita płatność na gospodarstwo	c.u.	Tylko dla starych państw członkowskich.
SE632	<i>Jednolita płatność obszarowa</i>	c.u.	<i>Tylko dla nowych państw członkowskich (bez Malty i Słowenii).</i>
SE640	Dodatkowe wsparcie	c.u.	Dodatkowa kwota pomocy wynikające z modulacji płatności bezpośrednich.
SE650	Wsparcie specjalne	c.u.	Wsparcie specjalne przyznawane na podstawie art. 68 rozporządzenia (EC) Nr 73/2009.
SE699	Pozostałe dopłaty	c.u.	Pozostałe dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa. Ujmowane są w tej pozycji także granty i dopłaty do szkół oraz wyjątkowe dopłaty.

Tabela 3.1-6 Salda dopłat i podatków

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE600	<i>Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej</i>	c.u.	<i>Dopłaty i podatki mające związek z działalnością operacyjną w roku obrachunkowym. Saldo dopłat i podatków w ramach działalności operacyjnej obejmuje dopłaty i saldo VAT z działalności operacyjnej pomniejszone o podatki gospodarstwa rolnego. [SE605 + SE395 - SE390]</i>
SE605	<i>Dopłaty do działalności operacyjnej</i>	c.u.	<i>Dopłaty do działalności operacyjnej (bez dopłat do inwestycji). Dopłaty do odsetek i płatności za zaprzestanie działalności rolniczej nie są ujmowane. Ewidencja danych rachunkowych odbywa się na podstawie dopłat „należnych”. [SE610 + SE615 + SE624 + SE625 + SE626 + SE630+SE650+SE699]</i>

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE395	Saldo podatku VAT (z wyłączeniem podatku VAT od inwestycji)	c.u.	Podstawową zasadą, odnoszącą się do wszystkich zapisów jest ewidencja danych według wartości netto (bez VAT). Zasada ta nie stwarza kłopotu w przypadku gdy rolnik jest podatnikiem VAT na zasadach ogólnych. W przypadku gdy obowiązuje system rolniczy, różne kwoty VAT powinny być ewidencjonowane w taki sposób, aby przy obliczaniu wyników, wszelkie korzyści z uczestnictwa w krajowym systemie VAT dla rolnictwa mogły zostać uwzględnione. Saldo VAT dla działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego oblicza się odejmując od kwoty VAT należnego zryczałtowaną kwotę VAT naliczonego.
SE390	Podatki	c.u.	Podatki i inne opłaty gospodarstwa rolnego (bez VAT gospodarstwa rolnego i podatków osobistych rolnika), a także podatki i inne opłaty od ziemi i budynków. Dopłaty do podatków nie są ujmowane.
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	c.u.	Dopłaty i podatki niemające związku z działalnością operacyjną gospodarstwa rolnego w roku obrachunkowym. Saldo to oblicza się poprzez odjęcie od kwoty dopłat do działalności inwestycyjnej i rekompensat za rezygnację z produkcji mleka kwoty VAT naliczonego (zapłaconego przy zakupach mających związek z działalnością inwestycyjną). [SE406 + SE407 - SE408]
SE406	Dopłaty do inwestycji	c.u.	Dopłaty do inwestycji.
SE407	Rekompensaty za rezygnację z produkcji mleka	c.u.	Rekompensata może być wypłacana w postaci kwoty ryczałtowej lub rozłożona na okres kilku lat.
SE408	Podatek VAT zapłacony od inwestycji	c.u.	Podatek VAT zapłacony od inwestycji.

Tabela 3.1-7 Dochód na gospodarstwo rolne

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE131	Produkcja ogółem	c.u.	Suma wartości produkcji: roślinnej, zwierzęcej i pozostałej. Obejmuje: sprzedaż, przekazania do gospodarstwa domowego, zużycie na potrzeby gospodarstwa rolnego, różnicę stanu zapasów, różnicę wartości zwierząt wywołaną zmianą cen a pomniejszona jest o zakup zwierząt. [SE135 + SE206 + SE256]
SE275	Zużycie pośrednie	c.u.	Obejmuje koszty bezpośrednie (z uwzględnieniem produktów wytworzonych w gospodarstwie rolnym) oraz koszty ogólnogospodarcze towarzyszące działalności operacyjnej w roku obrachunkowym. [SE281 + SE336]
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	c.u.	Dopłaty i podatki mające związek z działalnością operacyjną w roku obrachunkowym. Saldo dopłat i podatków w ramach działalności operacyjnej obejmuje dopłaty i saldo VAT z działalności operacyjnej pomniejszone o podatki gospodarstwa rolnego. [SE605 + SE395 - SE390]
<i>SE410</i>	<i>Wartość dodana brutto</i>	<i>c.u.</i>	<i>Obejmuje produkcję ogółem pomniejszoną o zużycie pośrednie, a następnie skorygowaną o saldo dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej. [SE131 - SE275 + SE600]</i>

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE360	Amortyzacja	c.u.	Amortyzacja środków trwałych własnych wycenionych według wartości odtworzeniowej. W rachunku wyników pozycja amortyzacji środków trwałych odnosi się do całego roku obrachunkowego. Kwota amortyzacji jest ustalana na podstawie wartości odtworzeniowej. Amortyzacja dotyczy: plantacji wieloletnich, budynków i wyposażenia trwałego, urządzeń melioracyjnych, maszyn i narzędzi. Nie oblicza się amortyzacji w przypadku ziemi, lasów, kwot i limitów produkcyjnych oraz aktywów obrotowych.
SE415	Wartość dodana netto	c.u.	<i>Oplata za zaangażowanie czynników wytwórczych do działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego, bez względu na ich status własnościowy (obce lub własne). Ten parametr jest odpowiedni do porównań gospodarstw posiadających różną strukturę własnościową zaangażowanych czynników wytwórczych. Oblicza się go przez odjęcie amortyzacji od wartości dodanej brutto.</i>
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	c.u.	Koszty zaangażowania obcych czynników wytwórczych (pracy, ziemi i kapitału) w procesie produkcyjnym. Do tych kosztów zaliczają się: wynagrodzenia za pracę, czynsze i odsetki. [SE370 + SE375 + SE380]
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	c.u.	Dopłaty i podatki niemające związku z działalnością operacyjną gospodarstwa rolnego w roku obrachunkowym. Saldo to oblicza się poprzez odjęcie od kwoty dopłat do działalności inwestycyjnej i rekompensat za rezygnację z produkcji mleka kwoty VAT naliczonego (zapłaconego przy zakupach mających związek z działalnością inwestycyjną). [SE406 + SE407 - SE408]
SE420	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego	c.u.	<i>Oplata za zaangażowanie własnych czynników wytwórczych (w przypadku gospodarstw posiadających osobowość prawną tylko ziemi i kapitału) do działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego oraz opłata za ryzyko podejmowane przez prowadzącego gospodarstwo rolne w roku obrachunkowym. Dochód ten oblicza się przez odjęcie salda dopłat i podatków dotyczących inwestycji oraz kosztu czynników zewnętrznych od wartości dodanej netto.</i> [SE415 - SE365 + SE405]

Tabela 3.1-8 Dochód na osobę

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE425	Wartość dodana netto na osobę pełnozatrudnioną	c.u./ AWU	Wartość dodana netto na osobę pełnozatrudnioną (jednostkę przeliczeniową pracy). [SE415/SE010]
SE430	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny	c.u./ FWU	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny (jednostkę przeliczeniową pracy rodziny). Obliczona tylko dla gospodarstw rolnych, w których występują nakłady pracy własnej (SE015>0). [SE420/SE015]

Tabela 3.1-9 Bilans finansowy na koniec roku obrachunkowego

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE436	Aktywa ogółem	c.u.	Obejmuje tylko aktywa stanowiące własność rolnika. Aktywa ogółem obejmują aktywa trwałe i aktywa obrotowe. [SE441 + SE465]
SE441	Aktywa trwałe	c.u.	Aktywa trwałe obejmują ziemię rolniczą, budynki gospodarstwa rolnego, nasadzenia leśne oraz maszyny i urządzenia, a także zwierzęta stada podstawowego. [SE446 + SE450 + SE455 + SE460]
SE446	Ziemia, uprawy trwałe i kwoty produkcyjne	c.u.	Obejmuje ziemię rolniczą, urządzenia melioracyjne, uprawy trwałe, kwoty i inne przypisane prawa (włącznie z kosztami nabycia) oraz lasy. Kwoty produkcyjne (i inne przypisane prawa) uzyskane bezpłatnie nie są wyceniane w bilansie (ewidencjonowana jest tylko ich sprzedaż).
SE450	Budynki	c.u.	Budynki i ich trwałe wyposażenie należące do rolnika.
SE455	Maszyny, urządzenia i śr. transportu	c.u.	Maszyny, ciągniki, samochody osobowe i ciężarówki, sprzęt nawadniający (bez narzędzi o małej wartości bądź o okresie użytkowania nieprzekraczającym jednego roku).
SE460	Stado podstawowe (płeć żeńska)	c.u.	Tu uwzględnia się: jątówki cielne, krowy mleczne, inne krowy w okresie rozrodu, matki kozie i owcze oraz lochy.
SE465	Aktywa obrotowe	c.u.	Aktywa obrotowe obejmują zwierzęta stada obrotowego oraz kapitał obrotowy (zapasy produktów rolnych i pozostałe aktywa obrotowe). [SE470 + SE475 + SE480]
SE470	Stado obrotowe	c.u.	Tu uwzględnia się wartość wszystkich zwierząt produkcyjnych (poza zwierzętami stada podstawowego).
SE475	Zapasy produktów rolniczych	c.u.	Tu ujmuje się wartość wszystkich produktów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego - bez plantacji nieowocujących (w tym wartość produkcji roślinnej w toku - cykl krótki).
SE480	Pozostałe aktywa obrotowe	c.u.	Ujmowane są w tej pozycji: wartość upraw na pniu, udziały gospodarstwa rolnego w jednostkach rolniczych, należności krótkoterminowe, gotówka w kasie i na rachunku bankowym (kwota niezbędna do bieżącego funkcjonowania gospodarstwa rolnego).
SE485	Zobowiązania ogółem	c.u.	Obejmują wartość wszystkich pozostających do spłaty zobowiązań długo- i krótkoterminowych. [SE490 + SE495]
SE490	Zobowiązania długoterminowe	c.u.	Ujmowane są tu zobowiązania zaciągnięte na okres dłuższy niż jeden rok.
SE495	Zobowiązania krótkoterminowe	c.u.	Ujmowane są tu zobowiązania zaciągnięte na okres nieprzekraczający jednego roku.
SE501	Kapitał własny	c.u.	Odzwierciedla wartość aktywów ogółem pomniejszoną o wartość zobowiązań ogółem. [SE436 - SE485]

Tabela 3.1-10 Wskaźniki finansowe

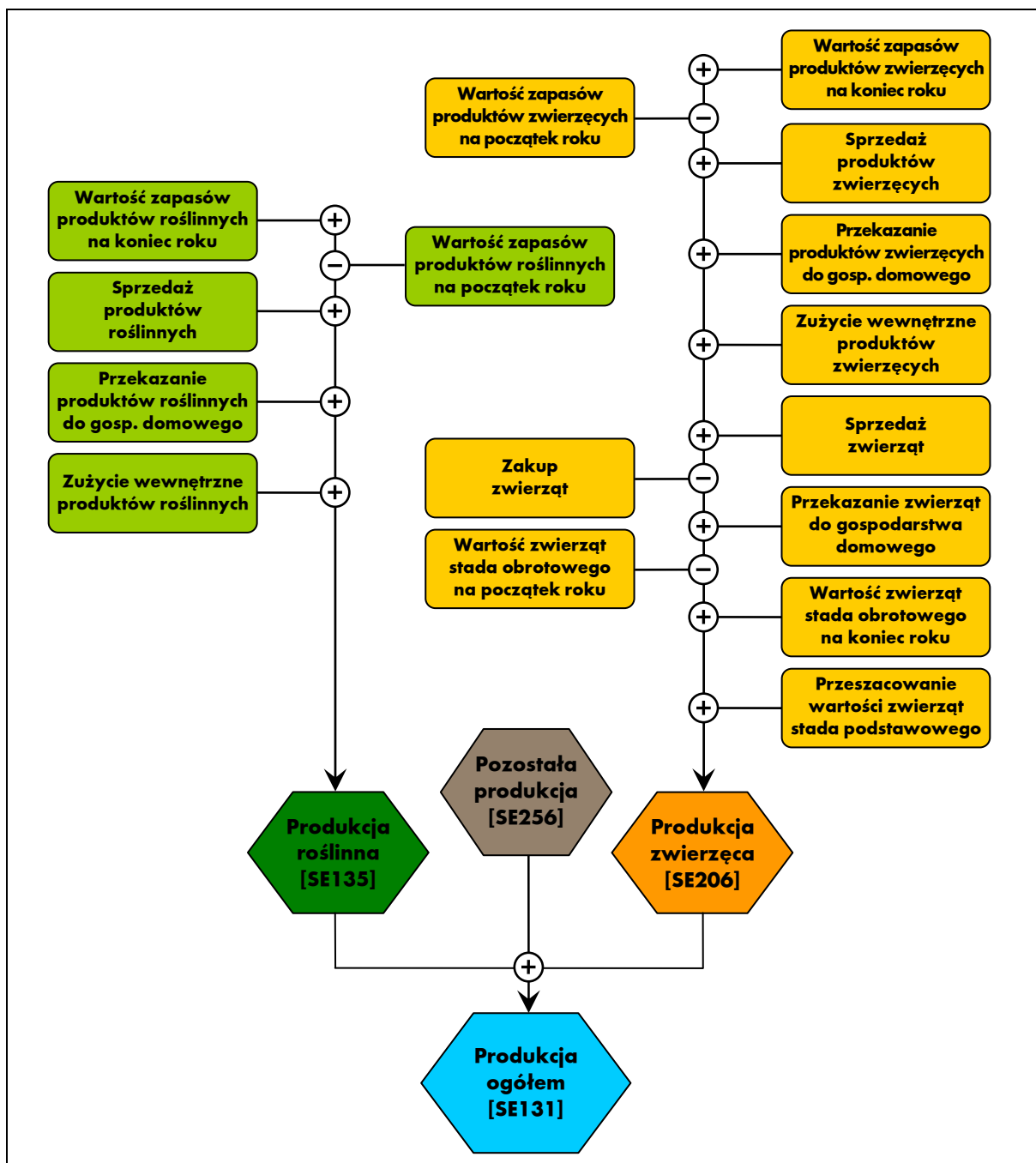
Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE506	Zmiana wartości kapitału własnego	c.u	Odzwierciedla wartość kapitału własnego na koniec roku obrachunkowego pomniejszoną o wartość kapitału własnego na początek roku obrachunkowego. [SE501 - SE501P ¹¹]
SE510	Średnia wartość kapitału gospodarstwa rolnego	c.u	Odzwierciedla średnią arytmetyczną wartość kapitału gospodarstwa rolnego [(stan na początek roku + stan na koniec roku obrachunkowego)/2]. Na wartość kapitału gospodarstwa rolnego składa się wartość: zwierząt, upraw trwałych, urządzeń melioracyjnych, budynków, maszyn i urządzeń oraz kapitału obrotowego. Nie są ujmowane kwoty i inne prawa, które nie mogą być oddzielane od wartości ziemi. Parametr ten obliczany jest tylko w sytuacji, gdy wartość ziemi jest rejestrowana oddzielnie od wartości budynków.
SE516	Inwestycje brutto	c.u	Inwestycje brutto to wartość zakupionych i wytworzonych środków trwałych pomniejszona o wartość sprzedanych oraz przekazanych nieodpłatnie środków trwałych w roku obrachunkowym + różnica wartości stada podstawowego.
SE521	Inwestycje netto	c.u	Inwestycje brutto pomniejszone o obliczoną dla roku obrachunkowego wartość amortyzacji. [SE516 - SE360]
SE526	Przepływ pieniężny (1)	c.u	<i>Ukazuje zdolność gospodarstwa rolnego do samofinansowania swojej działalności i tworzenia oszczędności w ramach działalności operacyjnej. Przepływ pieniężny (1) obliczany jest w następujący sposób: sprzedaż produktów + inne przychody + sprzedaż zwierząt - koszty ogółem - koszty zakupu zwierząt + saldo dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej + saldo dopłat i podatków dotyczących inwestycji.</i>
SE530	Przepływ pieniężny (2)	c.u	<i>Ukazuje zdolność gospodarstwa rolnego do samofinansowania swojej działalności i tworzenia oszczędności. Przepływ pieniężny (2) obliczany jest w następujący sposób: Przepływ pieniężny (1) + sprzedaż środków trwałych - zakupy i inwestycje w środkach trwałych + stan zobowiązań na koniec roku - stan zobowiązań na początek roku.</i>
SE532	Relacja przepływów pieniężnych (2) do aktywów ogółem	krotność	Relacja przepływów pieniężnych (2) do aktywów ogółem. [SE530/SE436]

¹¹ SE501P = Kapitał własny na początek roku obrachunkowego.

3.2. Schematy obliczania kategorii ekonomicznych

W tym rozdziale zamieszczone są schematy obliczania podstawowych kategorii ekonomicznych zawartych w „Wynikach Standardowych FADN”. Schematy opracowano na podstawie materiałów zamieszczonych na stronie internetowej pod adresem: http://ec.europa.eu/agriculture/rica/index_en.cfm [11].

Schemat 3 - 3-1 Sposób rachunku wartości produkcji ogółem

Schemat 3 - 3-1 ilustruje sposób obliczenia wartości produkcji ogółem uzyskanej w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego. Składa się na nią wartość produkcji roślinnej, wartość produkcji zwierzęcej i wartość pozostałej produkcji.

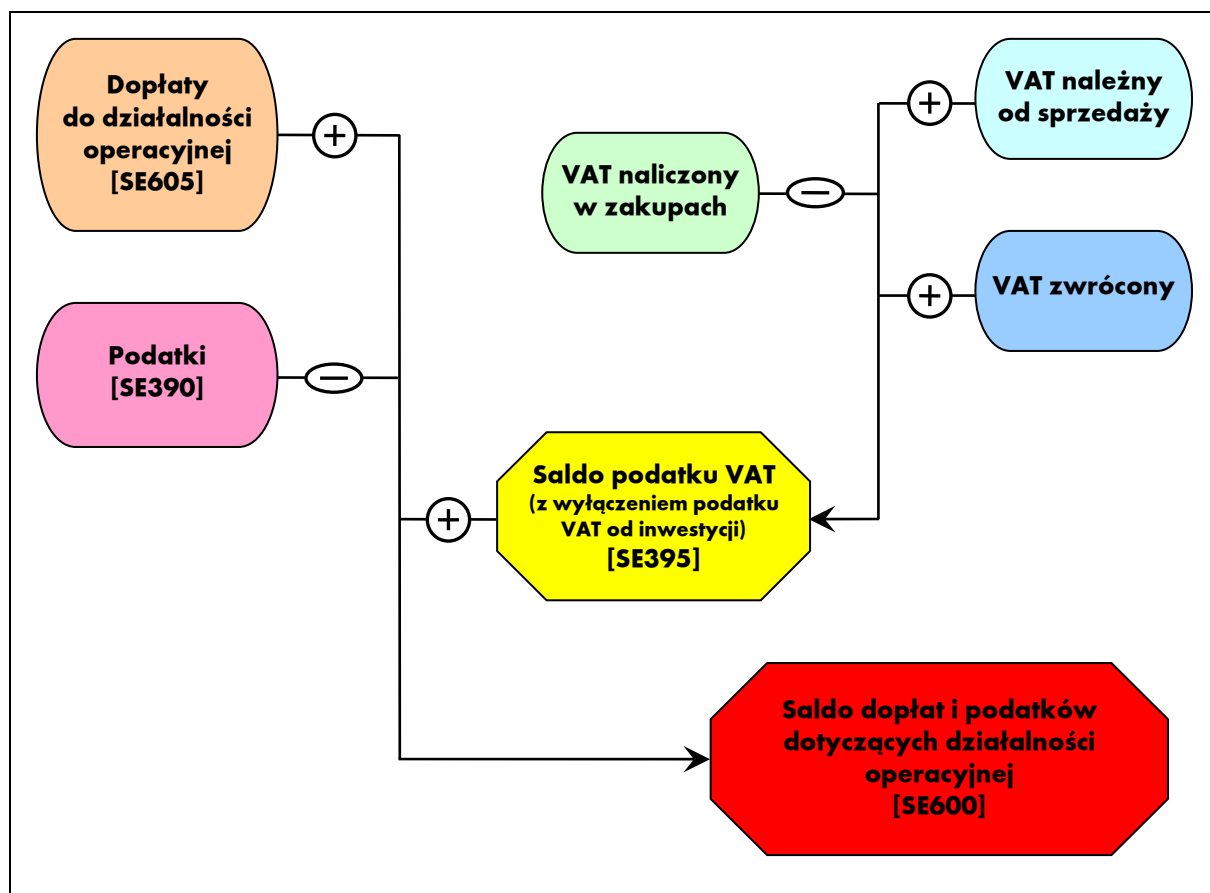
W rachunku produkcji uwzględniana jest sprzedaż produktów, różnica stanu zapasów, zużycie wewnętrzne i przekazanie do gospodarstwa domowego. Dzięki takiemu podejściu uzyskuje się pełne odzwierciedlenie obrotu produktami gotowymi - transakcje rynkowe, przekazania nieodpłatne oraz transfery produktów w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego. Wartość zużycia wewnętrznego produktów potencjalnie towarowych nie wpływa na poziom określonych nadwyżek ekonomicznych, gdyż znajduje się ona po obu stronach rachunku (produkcyjnej i kosztowej).

Schemat 3 - 3-2 Sposób obliczania różnicy wartości zwierząt stada podstawowego

$\text{REGIDX}_n = \frac{\text{Wk}_n}{\text{Lk}_n} \bigg/ \frac{\text{Wp}_n}{\text{Lp}_n}$	<p>gdzie:</p> <p>REGIDX - index cen; Wk - wartość na koniec roku obrachunkowego; n - grupa zwierząt; Lk - liczba zwierząt na koniec roku obrachunkowego; Wp - wartość na początek roku obrachunkowego; Lp - liczba zwierząt na początek roku obrachunkowego; LVVAL - różnica wartości zwierząt.</p>
$\text{LVVAL}_n = \left(\frac{\text{WK}_n}{\text{REGIDX}_n} - \text{Wp}_n \right) \times \frac{(1 + \text{REGIDX}_n)}{2}$	

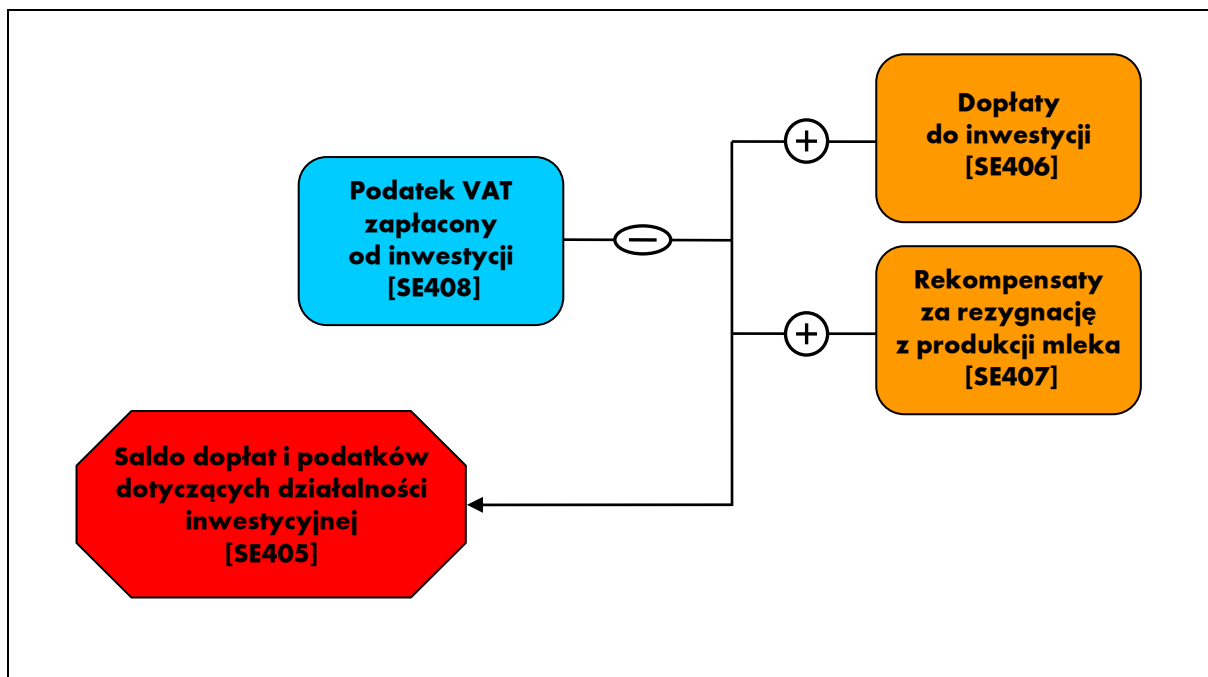
W rachunku wartości produkcji zwierzęcej uwzględniona jest różnica wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego. Różnica wartości zwierząt stada podstawowego spowodowana jest zmianą cen w roku obrachunkowym oraz zmianą liczby zwierząt. W przypadku stada obrotowego różnica wartości zwierząt obliczana jest jako różnica pomiędzy stanem końcowym a stanem początkowym. Wartość przeszacowania zwierząt stada podstawowego i obrotowego została wyodrębniona jako zmienna SE211. Umożliwia to uznaniowe pominięcie tego składnika w rachunku wartości produkcji i następnie określonych nadwyżek ekonomicznych. Ponadto w rachunku wartości produkcji zwierzęcej odejmowana jest wartość zakupionych zwierząt, dzięki czemu rachunek wyników obrazuje zrealizowaną produkcję własną. Z tego też powodu wartość zakupionych zwierząt nie znajduje się w strukturze kosztów gospodarstwa rolnego.

Schemat 3 - 3-3 Sposób obliczania salda dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej

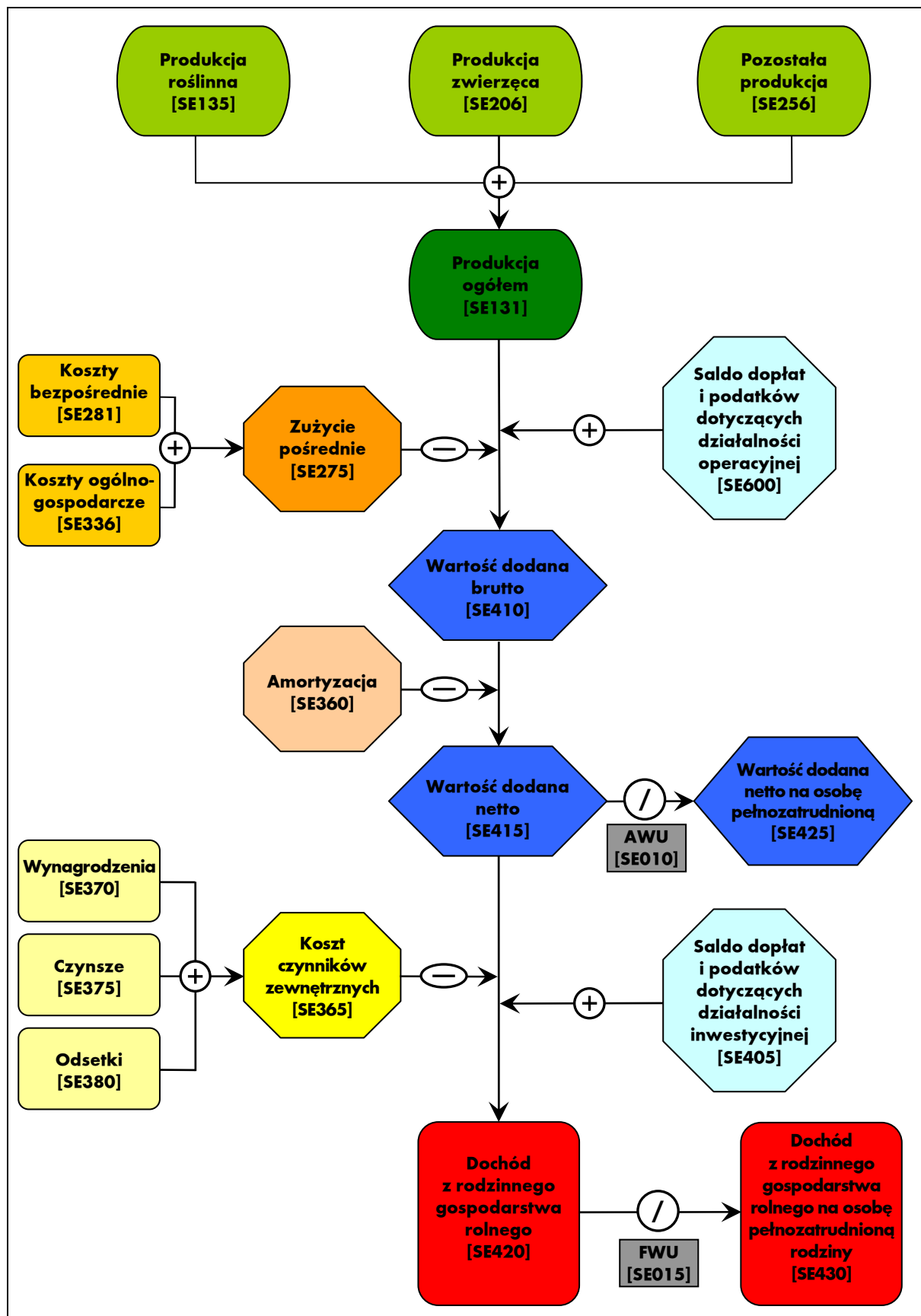
Podatki należne z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego i prowadzonej działalności rolniczej pominięte są w grupie kosztów (patrz: Tabela 3.1-4 - pozycja zużycie pośrednie). Podatki te są uwzględnione w rachunku salda rozliczeń z budżetami (patrz: Tabela 3.1-6 oraz Schemat 3 - 3-3). Dzięki takiemu grupowaniu możliwe jest określenie poziomu transferów wartości dodanej pomiędzy gospodarstwem rolnym, a innymi sektorami gospodarki narodowej. Wartość ujemna zmiennej SE600 oznacza transfer środków pieniężnych poza gospodarstwo rolne.

Schemat 3 - 3-4 Sposób obliczania salda dopłat i podatków dotyczących działalności inwestycyjnej

Saldo to wpływa na wielkość zrealizowanego dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego. Dodatnia wartość tego salda wskazuje na wsparcie przez budżet działalności inwestycyjnej gospodarstwa rolnego.

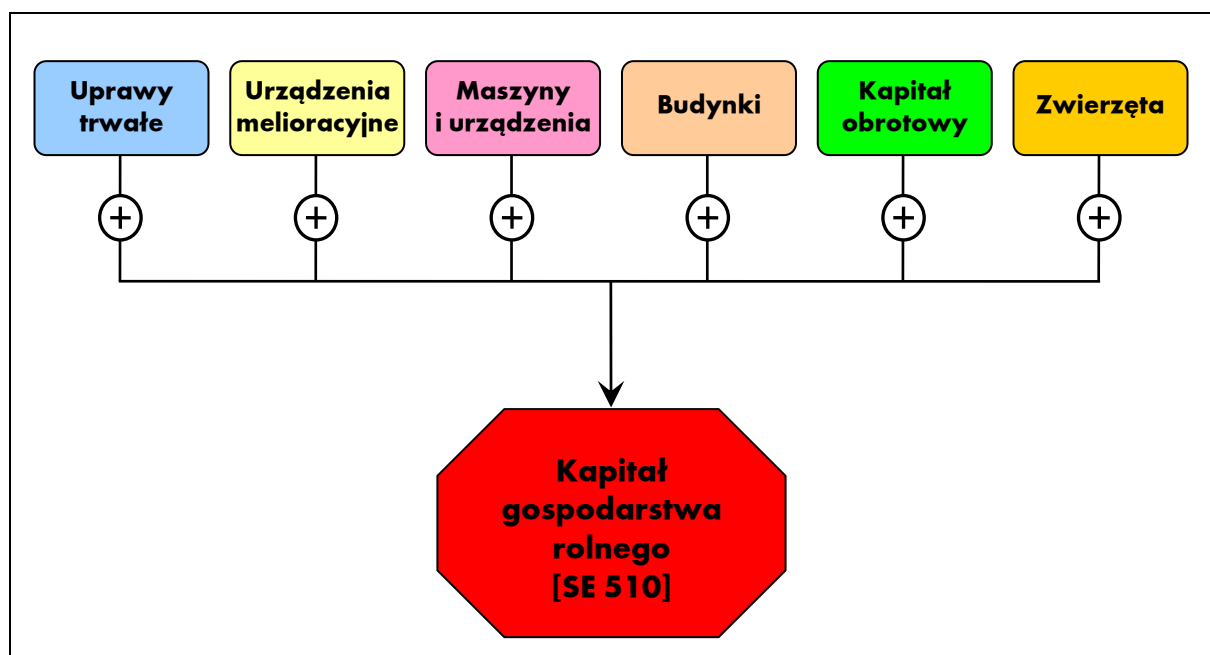
Schemat 3 - 3-5 Sposób obliczania dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego

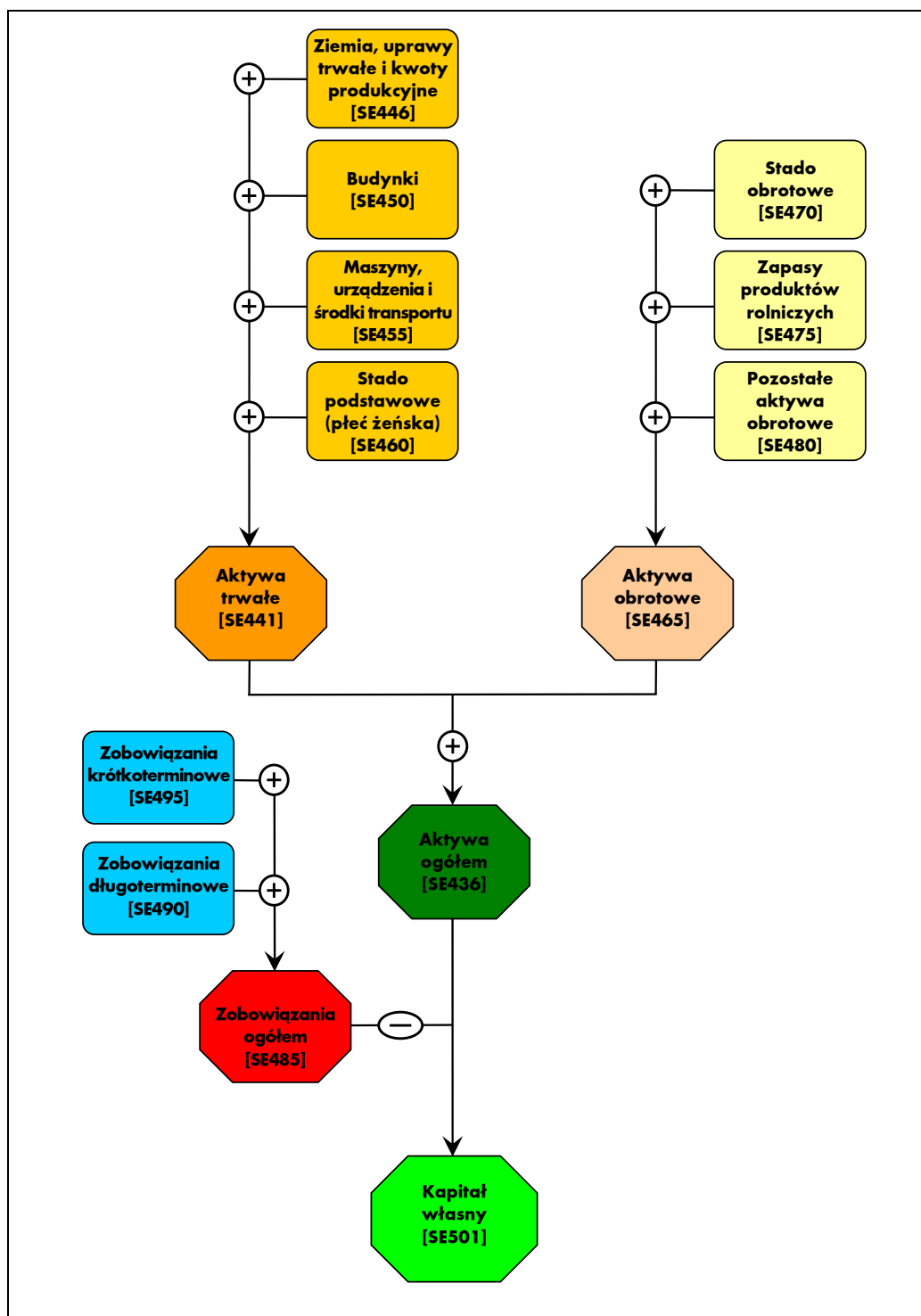
Schemat 3 - 3-5 przedstawia sposób obliczenia poszczególnych kategorii nadwyżek ekonomicznych. Pierwszą nadwyżką ekonomiczną jest wartość dodana brutto gospodarstwa rolnego. Oblicza się ją poprzez odjęcie zużycia pośredniego od produkcji ogółem i dodanie salda dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej. Dopłaty zwiększają wartość dodaną brutto, a podatki (nie były one uwzględnione w zużyciu pośrednim) powodują jej zmniejszenie. Po odjęciu amortyzacji od wartości dodanej brutto uzyskuje się wartość dodaną netto gospodarstwa rolnego. W kolejnym etapie odejmuje się od wartości dodanej netto koszt czynników zewnętrznych oraz dodaje saldo dopłat i podatku dotyczących działalności inwestycyjnej. W ten sposób uzyskuje się podstawową nadwyżkę ekonomiczną uzyskiwaną w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego, określaną pojęciem dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego. Dochód ten stanowi opłatę za własne czynniki wytwórcze (praca, ziemia i kapitał) zaangażowane do działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego oraz ryzyko podejmowane przez prowadzącego gospodarstwo rolne w roku obrachunkowym.

Schemat 3 - 3-6 Sposób obliczania kapitału gospodarstwa rolnego

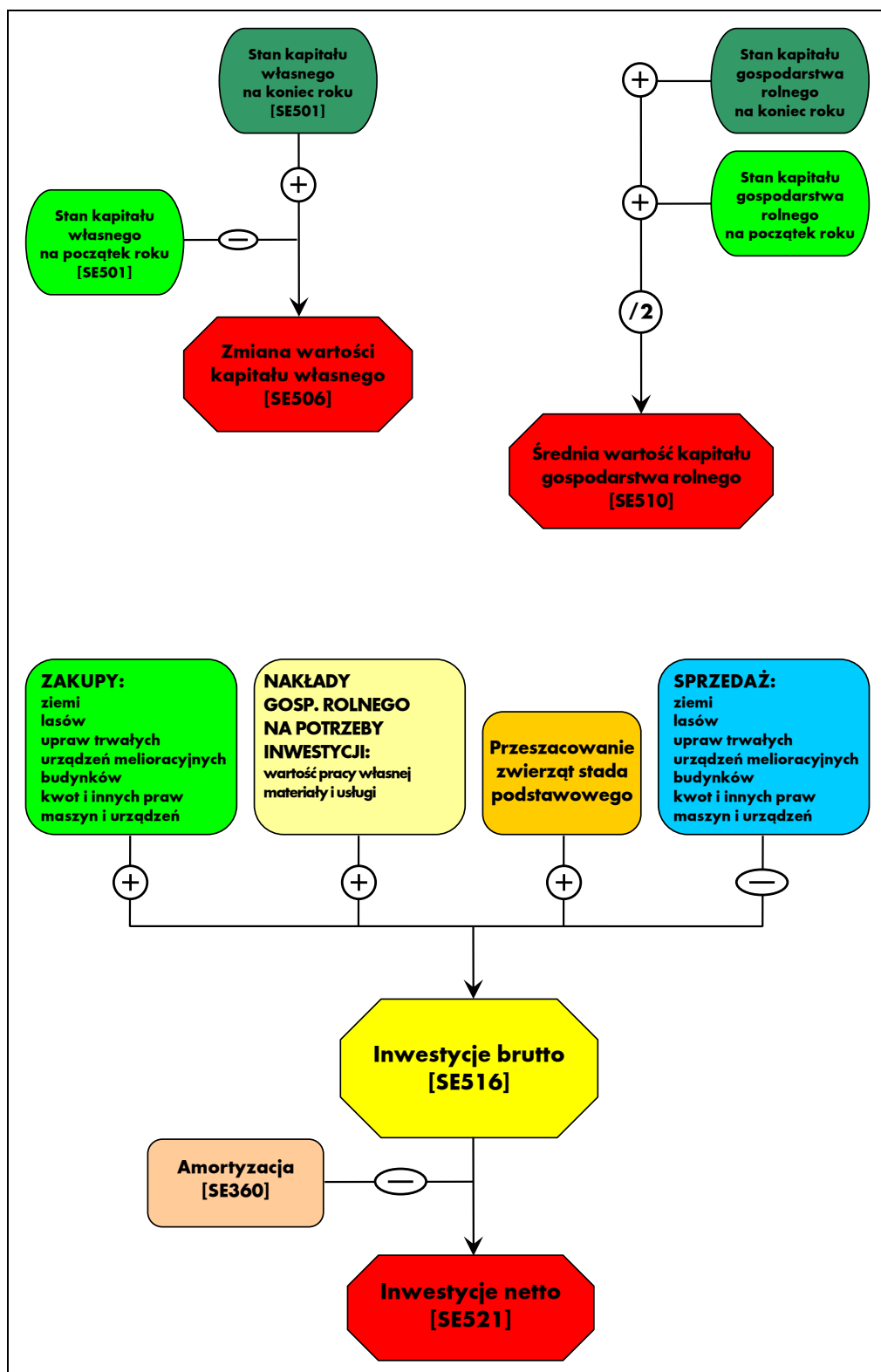
Schemat 3 - 3-6 ilustruje sposób obliczania kapitału gospodarstwa rolnego według ustaleń metodycznych FADN. Do kapitału gospodarstwa rolnego nie wlicza się wartości ziemi oraz przypisanych do niej kwot produkcyjnych i innych praw.

Schemat 3 - 3-7 Sposób prezentacji bilansu finansowego gospodarstwa rolnego

Bilans finansowy gospodarstwa rolnego prezentowany jest w formie syntetycznej. Po stronie aktywów wyróżniono dwie grupy aktywów: aktywa trwałe składające się z 4 grup i aktywa obrotowe – składające się z 3 grup. Kapitał własny obliczany jest jako różnica pomiędzy wartością aktywów ogółem i zobowiązań ogółem.

Schemat 3 - 3-8 Sposób obliczania wybranych wskaźników bilansowych i finansowych

Na schemacie zaprezentowany jest sposób obliczania czterech wskaźników: dwóch bilansowych – zmiany wartości kapitału własnego i średniej wartości kapitału gospodarstwa rolnego oraz dwóch finansowych: inwestycji brutto i inwestycji netto.

4. Uwagi do Wyników Standardowych FADN

4.1. Informacje o zbieraniu danych rachunkowych w Polsce

Na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego'2002 (PSR'2002) oraz Badań Użytkowania Gruntów, Powierzchni Zasiewów, Pogłowia Zwierząt Gospodarskich oraz Charakterystyki Gospodarstwa Rolnego (R-CzSR'2005 i R-SGR'2007) określono liczbę gospodarstw, które posiadały wielkość ekonomiczną większą, bądź równą 4 000 euro (738 073 gospodarstwa)[8]. Wielkość ta jest minimalną wielkością ekonomiczną gospodarstw włączonych do pola obserwacji Polskiego FADN.

Gospodarstwa rolne zostały sklasyfikowane według zasad w pełni zharmonizowanych z przepisami UE ustalającymi tzw. Wspólnotową Typologię Gospodarstw Rolnych.

W klasyfikacji gospodarstw rolnych zostały użyte (obowiązujące od 2010 roku) współczynniki Standardowej Produkcji SO „2004”. Parametry te zostały obliczone w IERiGŻ-PIB przy udziale ekspertów z IUNG, SGGW oraz z innych instytucji. Obliczono zestawy współczynników SO „2004” dla czterech wydzielonych w Polsce regionów FADN o numerach: 785, 790, 795, 800 [10].

Mapa 4-1 Podział Polski na regiony FADN

Źródło: Rozporządzenie Komisji nr 1291/2009 z 18 grudnia 2009 r. dotyczące wyboru gospodarstw przekazujących dane do celów określania dochodów gospodarstw rolnych [6].

Algorytm do przeprowadzenia klasyfikacji gospodarstw rolnych według zasad Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych został opracowany w IERiGŻ-PIB na podstawie odpowiednich wytycznych Unii Europejskiej – Rozporządzenie Komisji EEC/2008/1242 z dnia 8 grudnia 2008 r. ustanawiające Wspólnotową Typologię Gospodarstw Rolnych (Dz. U. L 335, 13.12.2008) [3], [4], [17].

4.2. Zbiór gospodarstw rolnych prowadzących rachunkowość w ramach Polskiego FADN

W zbiorze znajduje się 1 268 indywidualnych gospodarstw oraz 9 gospodarstw osób prawnych. Te 1 277 gospodarstw rolnych jest statystycznie reprezentatywną próbą pod względem typu rolniczego i klasy wielkości ekonomicznej oraz regionu FADN dla pola obserwacji Polskiego FADN liczącego 142 662 gospodarstwa towarowe w Polsce.

Każde gospodarstwo rolne, prowadzące rachunkowość w ramach Polskiego FADN w 2010 roku (patrz: Tabela 4.2-2) reprezentuje pewną liczbę podobnych gospodarstw ze swojej warstwy (patrz: Tabela 4.2-1).

Tabela 4.2-1 Rozkład gospodarstw rolnych w polu obserwacji obejmujących region 800 według typów rolniczych i klas wielkości ekonomicznej

		Klasy według ES6						RAZEM
		Bardzo małe (2<=€<8)	Małe (8<=€<25)	Średnio-małe (25<=€<50)	Średnio-duże (50<=€<100)	Duże (100<=€<500)	Bardzo duże (€>=500)	
Typy według TF8	Uprawy polowe (1)	3 983	2 750	621	212	107	17	7 690
	Uprawy ogrodnicze (2)	1 867	3 230	927	389	254	24	6 691
	Uprawy trwałe (4)	1 839	1 093	58	14	2	1	3 007
	Krowy mleczne (5)	10 325	4 379	614	137	46	2	15 503
	Zwierzęta trawożerne (6)	5 218	1 423	148	40	20	2	6 851
	Zwierzęta ziarnożerne (7)	2 279	2 799	848	480	462	54	6 922
	Mieszane (8)	67 343	27 009	1 292	255	77	22	95 998
	RAZEM (€>=4)	92 854	42 683	4 508	1 527	968	122	142 662

Źródło: GUS, Departament Statystyki Rolnictwa i Środowiska (na podstawie populacji gospodarstw badanych w Powszechnym Spisie Rolnym w 2002 roku; klasyfikacja z użyciem SO 2004; kurs wymiany 1 euro = 4,3177 zł).

Tabela 4.2-2 Rozkład badanych¹² gospodarstw rolnych według typów rolniczych i klas wielkości ekonomicznej

		Klasy według ES6					RAZEM	
		Bardzo małe (2<=€<8)	Małe (8<=€<25)	Średnio-małe (25<=€<50)	Średnio-duże (50<=€<100)	Duże (100<=€<500)		Bardzo duże (€>=500)
Typy według TF8	Uprawy polowe (1)	33	87	47	13	24	0	204
	Uprawy ogrodnicze (2)	5	24	27	21	14	0	91
	Uprawy trwałe (4)	28	66	4	0	1	0	99
	Krowy mleczne (5)	23	111	55	6	20	0	215
	Zwierzęta trawożerne (6)	13	25	9	1	5	0	53
	Zwierzęta ziarnożerne (7)	11	32	37	21	32	3	136
	Mieszane (8)	145	235	65	12	22	0	479
	RAZEM	258	580	244	74	118	3	1 277

¹² Dane z tych gospodarstw posłużyły do wykonania opracowania.

5. Wyniki Standardowe FADN gospodarstw rolnych prowadzących rachunkowość w 2010 r.

Przedstawione wyniki są reprezentatywne dla pola obserwacji FADN i są średnimi ważonymi dla określonej grupy gospodarstw rolnych.

W przypadku zmiennej: dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny (SE430), zaprezentowano wyniki tylko z gospodarstw rolnych, w których występują nakłady pracy własnej (SE015) (patrz: Tabela 5.1-8 oraz Tabela 5.2-8).

5.1. Grupowanie gospodarstw rolnych według typów rolniczych (TF8)

Tabela 5.1-1 Populacja i próba gospodarstw według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierzęta	Zwierzęta	Mieszane
				polowe	ogrodnicze	trwałe	mleczne	trawożerne	ziarnożerne	
				(1)	(2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
SYS02	Liczba reprezentowanych gospodarstw		142 662	7 673	6 667	3 000	15 280	7 070	6 922	96 050
SYS03	Liczba gospodarstw w próbie		1 277	204	91	99	215	53	136	479
SYS04	Kurs wymiany jedn. monetarnej kraju członkowskiego na euro		3,9947	3,9947	3,9947	3,9947	3,9947	3,9947	3,9947	3,9947

Tabela 5.1-2 Wybrane informacje o produkcji według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierzęta	Zwierzęta	Mieszane
				polowe	ogrodnicze	trwałe	mleczne	trawożerne	ziarnożerne	
				(1)	(2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
SE005	Wielkość ekonomiczna	euro	11 395,4	14 870,0	24 794,6	9 241,2	10 817,9	8 622,8	36 448,0	8 745,6
SE010	Nakłady pracy ogółem	AWU	1,591	1,837	2,212	1,782	1,587	1,297	1,812	1,529
SE011	Czas pracy ogółem	godz	3 601	4 181	5 064	4 069	3 626	2 917	4 113	3 448
SE015	Nakłady pracy własnej	FWU	1,493	1,532	1,529	1,393	1,563	1,255	1,514	1,496
SE016	Czas pracy własnej	godz	3 384	3 508	3 560	3 214	3 573	2 823	3 456	3 374
SE020	Nakłady pracy najemnej	AWU	0,098	0,305	0,683	0,388	0,024	0,042	0,298	0,034
SE021	Czas pracy najemnej	godz	216	673	1 505	856	53	94	657	74
SE025	Powierzchnia użytków rolnych	ha	10,8	28,5	3,2	7,3	10,6	10,5	15,8	9,7
SE030	Powierzchnia dodzierżawionych użytków rolnych	ha	3,3	13,1	0,4	0,7	3,5	4,0	5,2	2,6
SE035	Zboża	ha	6,14	18,20	0,94	0,39	3,20	3,46	13,38	5,85
SE041	Pozostałe uprawy polowe	ha	1,20	6,73	0,33	0,10	0,43	0,39	1,43	1,02
SE042	Uprawy energetyczne	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SE046	Warzywa i kwiaty	ha	0,20	1,36	0,69	0,24	0,01	0,00	0,05	0,12
SE050	Winnice	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SE054	Uprawy trwałe	ha	0,28	0,05	0,37	5,70	0,06	0,05	0,03	0,19
SE055	Sady	ha	0,27	0,04	0,30	5,70	0,06	0,04	0,03	0,18
SE060	Gaje oliwne	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SE065	Pozostałe uprawy trwałe	ha	0,01	0,01	0,07	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01
SE071	Uprawy pastewne	ha	2,77	1,11	0,63	0,42	6,83	6,38	0,74	2,37
SE072	Odłogi	ha	0,20	1,03	0,24	0,43	0,08	0,26	0,16	0,15
SE073	Ugory	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SE074	Powierzchnia użytków rolnych wyłączona z produkcji	ha	0,21	1,04	0,25	0,44	0,08	0,26	0,16	0,15
SE075	Lasy	ha	0,87	0,69	0,37	0,70	1,25	1,23	0,34	0,87
SE080	Zwierzęta ogółem	LU	7,4	0,9	0,1	0,1	9,2	8,2	38,8	6,0
SE085	Krowy mleczne	LU	1,75	0,15	0,06	0,06	6,48	2,31	0,21	1,36
SE090	Pozostałe bydło	LU	1,34	0,23	0,06	0,02	2,45	3,47	0,45	1,29
SE095	Owce i kozy	LU	0,10	0,02	0,00	0,01	0,05	1,22	0,01	0,05
SE100	Trzoda chlewna	LU	3,38	0,44	0,03	0,00	0,18	0,14	25,85	3,08
SE105	Drób	LU	0,68	0,01	0,00	0,00	0,05	0,06	12,28	0,11
SE110	Plon pszenicy	dt/ha	34,8	41,2	31,6	13,8	29,3	31,8	38,6	32,3
SE115	Plon kukurydzy	dt/ha	53,2	51,8	83,8	0,0	81,5	32,5	67,9	49,0
SE120	Obsada zwierząt	LU/ha	1,07	0,19	0,13	0,11	1,30	1,06	0,75	1,07
SE125	Wydajność mleczna krow	kg/krowę	3 589	3 289	2 667	2 858	4 334	3 102	3 478	3 093

Tabela 5.1-3 Wartość produkcji według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierzęta	Zwierzęta	Mieszane
				polowe	ogrodnicze	trwałe	mleczne	trawożerne	ziarnożerne	
				(1)	(2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
SE131	Produkcja ogółem	zł	58 619	134 903	147 018	89 991	47 319	31 034	168 747	41 302
SE132	Relacja produkcji ogółem do kosztów ogółem	krotność	1,15	1,37	1,32	1,32	1,23	1,05	1,13	1,07
SE135	Produkcja roślinna	zł	33 885	129 304	146 587	88 290	10 870	10 977	38 812	21 733
SE136	Produkcja roślinna na 1 ha	zł/ha	3 138	4 538	45 681	12 132	1 023	1 041	2 459	2 239
SE140	Zboża	zł	13 387	52 111	2 148	702	6 363	6 608	31 726	11 765
SE145	Rośliny białkowe	zł	451	1 580	74	33	128	37	542	476
SE146	Uprawy energetyczne	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE150	Ziemniaki	zł	4 888	18 781	737	262	3 543	3 487	2 674	4 687
SE155	Buraki cukrowe	zł	407	3 790	74	0	83	0	388	255
SE160	Rośliny oleiste	zł	1 128	9 765	467	29	57	71	2 684	654
SE165	Rośliny przemysłowe	zł	273	2 752	56	0	41	0	21	173
SE170	Warzywa i kwiaty	zł	9 770	35 018	129 006	6 454	288	0	862	2 450
SE175	Owoce	zł	2 752	101	3 336	79 619	141	105	196	1 317
SE180	Owoce cytrusowe	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE185	Wina i winogrona	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE190	Oliwki i olej z oliwek	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE195	Uprawy pastewne	zł	-8	222	-66	6	183	662	-64	-99
SE200	Inne produkty pochodzenia roślinnego	zł	837	5 183	10 756	1 186	43	7	-217	54
SE206	Produkcja zwierzęca	zł	23 270	2 303	216	646	34 743	17 828	128 305	18 258
SE207	Produkcja zwierzęca na 1 LU	zł/LU	3 140	2 645	1 484	5 628	3 757	2 172	3 305	3 018
SE211	Różnica wartości zwierząt	zł	-1 115	-197	-208	-234	-878	564	-150	-1 510
SE216	Mleko i przetwory z mleka krowiego	zł	6 022	437	144	173	27 375	6 870	697	3 983
SE220	Żywiec wołowy	zł	3 432	458	16	71	6 617	7 736	1 177	3 350
SE225	Żywiec wieprzowy	zł	9 333	1 305	73	10	616	369	71 858	8 450
SE230	Żywiec barani i kozi	zł	105	17	0	59	69	1 223	11	51
SE235	Żywiec drobiowy	zł	723	-1	0	0	11	39	12 996	132
SE240	Jaja	zł	2 267	42	0	0	186	296	42 024	284
SE245	Mleko i przetwory z mleka owczego i koziego	zł	8	0	0	2	5	69	0	6
SE251	Inne zwierzęta i produkty zwierzęce	zł	1 380	45	-18	331	-136	1 226	-459	2 001
SE256	Pozostała produkcja	zł	1 464	3 297	215	1 054	1 706	2 229	1 629	1 311
SE260	Przekazania do gospodarstwa domowego	zł	2 281	1 254	782	890	2 305	2 174	1 917	2 540
SE265	Zużycie wewnętrzne	zł	8 715	5 937	453	181	7 852	6 363	25 130	8 905

Tabela 5.1-4 Koszty według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierzęta	Zwierzęta	Mieszane
				polowe	ogrodnicze	trwałe	mleczne	trawożerne	ziarnożerne	
				(1)	(2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
SE270	Koszty ogółem	zł	50 754	98 249	110 994	67 937	38 534	29 603	149 297	38 642
SE275	Zużycie pośrednie	zł	36 048	66 841	75 939	31 689	27 438	19 878	121 842	27 333
SE281	Koszty bezpośrednie	zł	23 085	40 076	37 497	15 887	15 697	10 662	101 851	17 365
SE284	Koszty bezpośrednie produkcji roślinnej na 1 ha	zł/ha	889	1 334	11 630	2 128	401	302	763	656
SE285	Nasiona i sadzonki	zł	2 587	8 797	13 095	1 366	1 202	968	2 702	1 731
SE290	Nasiona i sadzonki własne	zł	894	2 219	211	92	605	713	864	922
SE295	Nawozy	zł	4 054	17 233	7 493	4 331	2 033	1 543	6 182	3 107
SE300	Środki ochrony roślin	zł	1 842	8 090	3 063	7 485	613	467	2 904	1 302
SE305	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej	zł	1 119	3 894	13 670	2 301	409	210	257	232
SE309	Koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej na 1 LU	zł/LU	1 819	2 369	1 212	3 516	1 237	910	2 313	1 817
SE310	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym	zł	3 386	543	63	84	8 916	6 132	626	3 064
SE315	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym, wytworzone w gosp. rol.	zł	2 814	454	63	80	6 411	5 101	476	2 707
SE320	Pasze dla zwierząt ziarnożernych	zł	9 078	1 345	86	286	902	581	84 313	7 098
SE325	Pasze dla zwierząt ziarnożernych, wytworzone w gosp. rol.	zł	4 806	1 014	78	11	807	552	23 600	5 182
SE330	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej	zł	1 016	175	27	35	1 622	761	4 866	828
SE331	Koszty bezpośrednie produkcji leśnej	zł	2	0	0	0	0	0	0	3
SE336	Koszty ogólnogospodarcze	zł	12 964	26 765	38 441	15 801	11 740	9 216	19 991	9 968
SE340	Koszty utrzymania maszyn i budynków	zł	3 679	8 101	4 533	4 609	3 779	2 973	5 631	3 133
SE345	Energia	zł	6 207	13 032	28 013	7 592	4 679	3 800	10 028	4 250
SE350	Usługi	zł	1 249	2 205	1 797	397	1 128	920	1 549	1 184
SE356	Pozostałe koszty ogólnogospodarcze	zł	1 828	3 426	4 098	3 204	2 154	1 522	2 783	1 401
SE360	Amortyzacja	zł	12 057	22 236	21 706	28 076	9 868	8 082	19 074	10 209
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł	2 649	9 172	13 349	8 172	1 229	1 643	8 381	1 099
SE370	Wynagrodzenia	zł	1 762	4 890	11 624	6 992	427	918	6 292	612
SE375	Czynsze	zł	461	2 605	194	160	416	408	723	310
SE380	Odsetki	zł	426	1 677	1 532	1 019	386	317	1 366	177

Tabela 5.1-5 Dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierzęta	Zwierzęta	Mieszane
				polowe	ogrodnicze	trwałe	mleczne	trawożerne	ziarnożerne	
				(1)	(2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł	14 818	34 712	3 652	6 975	16 954	15 462	19 035	13 557
SE610	Dopłaty do produkcji roślinnej	zł	10	47	0	0	0	0	132	2
SE611	Dopłaty wyrównawcze / płatności obszarowe	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE612	Dopłaty za odłogowanie	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE613	Pozostałe dopłaty do produkcji roślinnej	zł	10	47	0	0	0	0	132	2
SE615	Dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE616	Saldo dopłat i kar do produkcji mleka	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE617	Dopłaty do pozostałej produkcji bydłej	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE618	Dopłaty do produkcji owiec i kóz	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE619	Pozostałe dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE621	Dopłaty rolnośrodowiskowe	zł	1 373	3 010	121	532	2 383	2 338	1 141	1 141
SE622	Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (LFA)	zł	740	817	152	394	1 609	1 465	601	603
SE623	Inne dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich	zł	1 915	1 471	949	1 229	2 148	1 091	1 551	2 089
SE624	Dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich	zł	4 028	5 298	1 223	2 155	6 141	4 894	3 293	3 833
SE625	Dopłaty do zużycia pośredniego	zł	375	1 272	61	232	271	316	690	327
SE626	Dopłaty do kosztów czynników zewnętrznych	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE630	Płatności "decoupled"	zł	6 067	16 010	1 772	4 091	5 974	5 927	8 873	5 456
SE631	Jednolita płatność na gospodarstwo	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE632	Jednolita płatność obszarowa	zł	6 067	16 010	1 772	4 091	5 974	5 927	8 873	5 456
SE640	Dodatkowe wsparcie	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE650	Wsparcie specjalne	zł	499	130	32	21	1 313	1 063	109	434
SE699	Pozostałe dopłaty	zł	3 838	11 955	563	477	3 255	3 262	5 939	3 506

Tabela 5.1-6 Salda dopłat i podatków według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierzęta	Zwierzęta	Mieszane
				polowe	ogrodnicze	trwałe	mleczne	trawożerne	ziarnożerne	
				(1)	(2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł	13 823	32 861	3 105	6 737	16 134	14 193	19 357	12 474
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł	14 818	34 712	3 652	6 975	16 954	15 462	19 035	13 557
SE395	Saldo podatku VAT (z wyłączeniem podatku VAT od inwestycji)	zł	-501	-493	-248	322	-507	-783	1 062	-635
SE390	Podatki	zł	494	1 359	299	560	313	487	740	448
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł	67	543	300	518	-132	402	1 259	-80
SE406	Dopłaty do inwestycji	zł	560	2 174	432	2 090	759	451	1 827	277
SE407	Rekompensaty za rezygnację z produkcji mleka	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
SE408	Podatek VAT zapłacony od inwestycji	zł	493	1 632	131	1 572	891	49	567	357

Tabela 5.1-7 Dochód na gospodarstwo rolne według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierzęta	Zwierzęta	Mieszane
				polowe	ogrodnicze	trwałe	mleczne	trawożerne	ziarnożerne	
				(1)	(2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
SE131	Produkcja ogółem	zł	58 619	134 903	147 018	89 991	47 319	31 034	168 747	41 302
SE275	Zużycie pośrednie	zł	36 048	66 841	75 939	31 689	27 438	19 878	121 842	27 333
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł	13 823	32 861	3 105	6 737	16 134	14 193	19 357	12 474
SE410	Wartość dodana brutto	zł	36 394	100 923	74 184	65 039	36 015	25 349	66 262	26 442
SE360	Amortyzacja	zł	12 057	22 236	21 706	28 076	9 868	8 082	19 074	10 209
SE415	Wartość dodana netto	zł	24 337	78 687	52 479	36 963	26 148	17 266	47 188	16 233
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł	2 649	9 172	13 349	8 172	1 229	1 643	8 381	1 099
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł	67	543	300	518	-132	402	1 259	-80
SE420	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego	zł	21 755	70 058	39 429	29 309	24 787	16 026	40 066	15 054

Tabela 5.1-8 Dochód na osobę według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierzęta	Zwierzęta	Mieszane
				polowe	ogrodnicze	trwałe	mleczne	trawożerne	ziarnożerne	
				(1)	(2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
SE425	Wartość dodana netto na osobę pełnozatrudnioną	zł/AWU	15 293	42 841	23 727	20 747	16 480	13 310	26 035	10 615
SE430	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny	zł/FWU	14 427	44 689	25 795	21 037	15 742	12 470	25 941	10 015

Tabela 5.1-9 Bilans finansowy na koniec roku obrachunkowego według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierzęta	Zwierzęta	Mieszane
				polowe	ogrodnicze	trwałe	mleczne	trawożerne	ziarnożerne	
				(1)	(2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
SE436	Aktywa ogółem	zł	355 127	656 067	377 948	597 469	370 892	308 101	574 590	307 072
SE441	Aktywa trwałe	zł	317 586	567 176	343 272	541 592	342 163	276 069	488 284	275 713
SE446	Ziemia, uprawy trwałe i kwoty produkcyjne	zł	148 193	288 019	98 671	302 545	181 495	157 564	180 469	127 326
SE450	Budynki	zł	109 083	115 100	187 839	151 945	90 881	69 771	198 774	101 122
SE455	Maszyny, urządzenia i śr. transportu	zł	54 506	163 428	56 635	86 965	52 078	39 696	102 220	42 681
SE460	Stado podstawowe (pleć żeńska)	zł	5 804	629	127	137	17 709	9 038	6 820	4 583
SE465	Aktywa obrotowe	zł	37 542	88 891	34 676	55 877	28 729	32 032	86 307	31 359
SE470	Stado obrotowe	zł	8 098	995	126	233	5 713	14 377	30 961	7 734
SE475	Zapasy produktów rolniczych	zł	16 925	48 252	14 960	40 309	13 203	11 765	23 940	14 295
SE480	Pozostałe aktywa obrotowe	zł	12 519	39 644	19 590	15 334	9 813	5 890	31 405	9 330
SE485	Zobowiązania ogółem	zł	10 685	40 265	36 601	27 836	10 838	8 041	39 943	4 049
SE490	Zobowiązania długoterminowe	zł	7 600	28 522	26 246	20 672	8 306	6 447	28 585	2 687
SE495	Zobowiązania krótkoterminowe	zł	3 084	11 744	10 356	7 165	2 531	1 593	11 358	1 362
SE501	Kapitał własny	zł	344 442	615 801	341 347	569 632	360 054	300 060	534 647	303 023

Tabela 5.1-10 Wskaźniki finansowe według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierzęta	Zwierzęta	Mieszane
				polowe	ogrodnicze	trwałe	mleczne	trawożerne	ziarnożerne	
				(1)	(2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
SE506	Zmiana wartości kapitału własnego	zł	-2 567	17 500	-15 961	-14 508	1 987	2 390	8 253	-4 737
SE510	Średnia wartość kapitału gospodarstwa rolnego	zł	214 888	366 823	300 918	377 833	190 848	154 627	395 817	186 912
SE516	Inwestycje brutto	zł	5 472	30 911	8 413	12 956	7 698	3 133	19 881	1 782
SE521	Inwestycje netto	zł	-6 585	8 675	-13 293	-15 120	-2 170	-4 950	807	-8 427
SE526	Przepływ pieniężny (1)	zł	30 602	80 590	61 165	52 684	31 594	18 924	55 235	22 724
SE530	Przepływ pieniężny (2)	zł	24 363	50 094	47 490	38 248	24 622	14 236	33 149	20 340
SE532	Relacja przepływów pieniężnych (2) do aktywów ogółem	krotność	0,07	0,08	0,13	0,06	0,07	0,05	0,06	0,07

5.2. Grupowanie gospodarstw rolnych według wielkości ekonomicznej (ES6)

Tabela 5.2-1 Populacja i próba gospodarstw według klas wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Bardzo małe	Małe	Średnio-małe	Średnio-duże	Duże	Bardzo duże
				2≤€<8	8≤€<25	25≤€<50	50≤€<100	100≤€<500	€≥ 500
SYS02	Liczba reprezentowanych gospodarstw		142 662	92 854	42 683	4 508	1 527	1 036	54
SYS03	Liczba gospodarstw w próbie		1 277	258	580	244	118	74	3
SYS04	Kurs wymiany jedn. monetarnej kraju członkowskiego na euro		3,9947	3,9947	3,9947	3,9947	3,9947	3,9947	3,9947

Tabela 5.2-2 Wybrane informacje o produkcji według klas wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Bardzo małe	Małe	Srednio-małe	Srednio-duże	Duże	Bardzo duże
				2<€<8	8<€<25	25<€<50	50<€<100	100<€<500	€>= 500
SE005	Wielkość ekonomiczna	euro	11 395,4	6 163,3	13 051,8	34 510,1	71 887,7	185 398,4	
SE010	Nakłady pracy ogółem	AWU	1,591	1,445	1,687	2,229	3,109	5,077	
SE011	Czas pracy ogółem	godz.	3 601	3 241	3 856	5 182	7 280	11 528	
SE015	Nakłady pracy własnej	FWU	1,493	1,418	1,596	1,856	1,909	1,844	
SE016	Czas pracy własnej	godz.	3 384	3 182	3 653	4 359	4 633	4 407	
SE020	Nakłady pracy najemnej	AWU	0,098	0,027	0,092	0,374	1,199	3,233	
SE021	Czas pracy najemnej	godz.	216	59	203	823	2 646	7 122	
SE025	Powierzchnia użytków rolnych	ha	10,8	7,2	13,2	30,1	48,2	94,9	
SE030	Powierzchnia dodzierżawionych użytków rolnych	ha	3,3	1,3	4,4	14,9	25,5	47,6	
SE035	Zboża	ha	6,14	3,86	7,51	18,46	30,71	61,43	
SE041	Pozostałe uprawy polowe	ha	1,20	0,61	1,45	4,65	8,38	18,07	
SE042	Uprawy energetyczne	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
SE046	Warzywa i kwiaty	ha	0,20	0,12	0,31	0,55	0,75	0,21	
SE050	Winnice	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
SE054	Uprawy trwałe	ha	0,28	0,18	0,42	0,37	0,71	2,23	
SE055	Sady	ha	0,27	0,17	0,42	0,36	0,63	1,86	
SE060	Gaje oliwne	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
SE065	Pozostałe uprawy trwałe	ha	0,01	0,01	0,00	0,01	0,08	0,37	
SE071	Uprawy pastewne	ha	2,77	2,25	3,26	5,67	6,53	12,05	
SE072	Odlogi	ha	0,20	0,18	0,19	0,36	1,09	0,89	
SE073	Ugory	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
SE074	Powierzchnia użytków rolnych wyłączona z produkcji	ha	0,21	0,18	0,20	0,36	1,13	0,89	
SE075	Lasy	ha	0,87	0,86	0,89	0,72	0,62	1,86	
SE080	Zwierzęta ogółem	LU	7,4	4,1	8,4	19,2	41,0	120,2	
SE085	Krowy mleczne	LU	1,75	1,21	2,37	4,77	5,82	5,57	
SE090	Pozostałe bydło	LU	1,34	1,02	1,68	3,10	4,45	4,03	
SE095	Owce i kozy	LU	0,10	0,10	0,08	0,29	0,12	0,01	
SE100	Trzoda chlewna	LU	3,38	1,52	3,94	9,94	27,85	79,20	
SE105	Drób	LU	0,68	0,10	0,09	1,04	2,71	29,19	
SE110	Plon pszenicy	dt/ha	34,8	30,6	33,1	41,8	44,4	43,2	
SE115	Plon kukurydzy	dt/ha	53,2	38,0	60,1	51,2	46,3	53,8	
SE120	Obsada zwierząt	LU/ha	1,07	0,96	1,19	1,35	1,36	0,74	
SE125	Wydajność mleczna krów	kg/krowę	3 589	3 031	3 646	4 980	5 617	5 114	

Tabela 5.2-3 Wartość produkcji według klas wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Bardzo małe	Małe	Srednio-małe	Srednio-duże	Duże	Bardzo duże
				2≤€<8	8≤€<25	25≤€<50	50≤€<100	100≤€<500	€≥ 500
SE131	Produkcja ogółem	zł	58 619	31 150	67 656	192 507	398 299	896 176	
SE132	Relacja produkcji ogółem do kosztów ogółem	krotność	1,15	1,06	1,21	1,26	1,25	1,18	
SE135	Produkcja roślinna	zł	33 885	17 370	41 291	121 903	259 551	483 296	
SE136	Produkcja roślinna na 1 ha	zł/ha	3 138	2 417	3 137	4 054	5 385	5 093	
SE140	Zboża	zł	13 387	7 306	15 779	48 619	91 286	181 866	
SE145	Rośliny białkowe	zł	451	342	513	1 261	1 696	2 352	
SE146	Uprawy energetyczne	zł	0	0	0	0	0	0	
SE150	Ziemniaki	zł	4 888	3 623	6 303	11 043	11 140	24 201	
SE155	Buraki cukrowe	zł	407	26	505	2 502	7 949	10 276	
SE160	Rośliny oleiste	zł	1 128	214	920	7 428	17 023	39 639	
SE165	Rośliny przemysłowe	zł	273	86	586	1 093	572	143	
SE170	Warzywa i kwiaty	zł	9 770	3 260	11 894	44 630	122 667	188 180	
SE175	Owoce	zł	2 752	1 727	4 496	4 073	3 419	16 178	
SE180	Owoce cytrusowe	zł	0	0	0	0	0	0	
SE185	Wina i winogrona	zł	0	0	0	0	0	0	
SE190	Oliwki i olej z oliwek	zł	0	0	0	0	0	0	
SE195	Uprawy pastewne	zł	-8	-22	-30	350	559	-252	
SE200	Inne produkty pochodzenia roślinnego	zł	837	809	325	903	3 241	20 713	
SE206	Produkcja zwierzęca	zł	23 270	12 561	24 844	65 944	135 291	408 494	
SE207	Produkcja zwierzęca na 1 LU	zł/LU	3 140	3 096	2 962	3 428	3 296	3 399	
SE211	Różnica wartości zwierząt	zł	-1 115	-1 310	-1 215	-463	3 021	11 048	
SE216	Mleko i przetwory z mleka krowiego	zł	6 022	3 592	7 861	23 482	33 863	31 371	
SE220	Żywiec wołowy	zł	3 432	2 781	4 245	6 857	8 596	5 936	
SE225	Żywiec wieprzowy	zł	9 333	4 410	10 588	27 283	76 309	217 168	
SE230	Żywiec barani i kozi	zł	105	93	116	290	80	4	
SE235	Żywiec drobiowy	zł	723	53	80	6 946	5 233	63 235	
SE240	Jaja	zł	2 267	355	136	992	10 522	90 392	
SE245	Mleko i przetwory z mleka owczego i koziego	zł	8	4	13	43	12	0	
SE251	Inne zwierzęta i produkty zwierzęce	zł	1 380	1 272	1 806	50	675	388	
SE256	Pozostała produkcja	zł	1 464	1 219	1 521	4 660	3 457	4 385	
SE260	Przekazania do gospodarstwa domowego	zł	2 281	2 301	2 278	2 160	2 168	1 374	
SE265	Zużycie wewnętrzne	zł	8 715	6 182	10 443	20 108	35 052	65 311	

Tabela 5.2-4 Koszty według klas wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Bardzo małe	Małe	Srednio-małe	Srednio-duże	Duże	Bardzo duże
				2≤€<8	8≤€<25	25≤€<50	50≤€<100	100≤€<500	€≥ 500
SE270	Koszty ogółem	zł	50 754	29 387	56 032	153 115	319 277	761 153	
SE275	Zużycie pośrednie	zł	36 048	20 086	39 425	110 833	238 937	583 570	
SE281	Koszty bezpośrednie	zł	23 085	11 782	24 575	72 227	165 777	440 211	
SE284	Koszty bezpośrednie produkcji roślinnej na 1 ha	zł/ha	889	668	828	1 197	1 782	1 638	
SE285	Nasiona i sadzonki	zł	2 587	1 380	2 973	10 148	18 501	37 974	
SE290	Nasiona i sadzonki własne	zł	894	661	1 174	1 773	1 676	5 280	
SE295	Nawozy	zł	4 054	2 112	4 754	15 434	35 226	52 765	
SE300	Środki ochrony roślin	zł	1 842	853	2 309	7 004	16 138	26 055	
SE305	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej	zł	1 119	453	862	3 392	16 000	38 636	
SE309	Koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej na 1 LU	zł/LU	1 819	1 721	1 630	1 884	1 947	2 370	
SE310	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym	zł	3 386	2 539	4 257	8 141	11 493	10 972	
SE315	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym, wytworzone w gosp. rol.	zł	2 814	2 294	3 568	5 279	5 989	3 164	
SE320	Pasze dla zwierząt ziarnożernych	zł	9 078	3 855	8 380	25 602	63 029	254 875	
SE325	Pasze dla zwierząt ziarnożernych, wytworzone w gosp. rol.	zł	4 806	2 997	5 601	12 661	27 057	56 128	
SE330	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej	zł	1 016	587	1 040	2 501	5 388	18 935	
SE331	Koszty bezpośrednie produkcji leśnej	zł	2	3	0	5	1	0	
SE336	Koszty ogólnogospodarcze	zł	12 964	8 304	14 851	38 606	73 161	143 359	
SE340	Koszty utrzymania maszyn i budynków	zł	3 679	2 560	4 599	8 443	13 408	30 191	
SE345	Energia	zł	6 207	3 356	6 945	23 141	49 125	87 887	
SE350	Usługi	zł	1 249	1 017	1 338	2 300	3 263	10 848	
SE356	Pozostałe koszty ogólnogospodarcze	zł	1 828	1 371	1 969	4 723	7 366	14 432	
SE360	Amortyzacja	zł	12 057	8 555	14 183	30 864	49 422	93 605	
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł	2 649	746	2 424	11 419	30 917	83 978	
SE370	Wynagrodzenia	zł	1 762	475	1 443	6 410	20 833	64 432	
SE375	Czynsze	zł	461	171	578	1 975	4 232	9 016	
SE380	Odsetki	zł	426	99	403	3 033	5 853	10 530	

Tabela 5.2-5 Dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa według klas wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Bardzo małe	Małe	Srednio-małe	Srednio-duże	Duże	Bardzo duże
				2≤€<8	8≤€<25	25≤€<50	50≤€<100	100≤€<500	€> 500
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł	14 818	10 778	17 937	34 031	53 209	104 719	
SE610	Dopłaty do produkcji roślinnej	zł	10	0	0	0	726	318	
SE611	Dopłaty wyrównawcze / płatności obszarowe	zł	0	0	0	0	0	0	
SE612	Dopłaty za odłogowanie	zł	0	0	0	0	0	0	
SE613	Pozostałe dopłaty do produkcji roślinnej	zł	10	0	0	0	726	318	
SE615	Dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł	0	0	0	0	0	0	
SE616	Saldo dopłat i kar do produkcji mleka	zł	0	0	0	0	0	0	
SE617	Dopłaty do pozostałej produkcji bydłowej	zł	0	0	0	0	0	0	
SE618	Dopłaty do produkcji owiec i kóz	zł	0	0	0	0	0	0	
SE619	Pozostałe dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł	0	0	0	0	0	0	
SE621	Dopłaty rolnośrodowiskowe	zł	1 373	949	1 864	2 984	3 027	9 804	
SE622	Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (LFA)	zł	740	565	1 004	1 238	879	3 185	
SE623	Inne dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich	zł	1 915	2 171	1 637	253	0	596	
SE624	Dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich	zł	4 028	3 685	4 505	4 475	3 906	13 585	
SE625	Dopłaty do zużycia pośredniego	zł	375	236	428	1 139	2 350	4 112	
SE626	Dopłaty do kosztów czynników zewnętrznych	zł	0	0	0	0	0	0	
SE630	Płatności "decoupled"	zł	6 067	4 039	7 396	16 880	27 053	53 329	
SE631	Jednolita płatność na gospodarstwo	zł	0	0	0	0	0	0	
SE632	Jednolita płatność obszarowa	zł	6 067	4 039	7 396	16 880	27 053	53 329	
SE640	Dodatkowe wsparcie	zł	0	0	0	0	0	0	
SE650	Wsparcie specjalne	zł	499	392	745	569	236	122	
SE699	Pozostałe dopłaty	zł	3 838	2 426	4 863	10 967	18 939	33 252	

Tabela 5.2-6 Salda dopłat i podatków według klas wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Bardzo małe	Małe	Srednio-małe	Srednio-duże	Duże	Bardzo duże
				2≤€<8	8≤€<25	25≤€<50	50≤€<100	100≤€<500	€≥ 500
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł	13 823	9 751	16 909	33 414	52 438	106 670	
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł	14 818	10 778	17 937	34 031	53 209	104 719	
SE395	Saldo podatku VAT (z wyłączeniem podatku VAT od inwestycji)	zł	-501	-657	-469	365	1 054	6 121	
SE390	Podatki	zł	494	370	559	981	1 825	4 170	
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł	67	-146	135	832	2 385	6 460	
SE406	Dopłaty do inwestycji	zł	560	144	826	2 974	4 085	8 127	
SE407	Rekompensaty za rezygnację z produkcji mleka	zł	0	0	0	0	0	0	
SE408	Podatek VAT zapłacony od inwestycji	zł	493	289	690	2 143	1 700	1 667	

Tabela 5.2-7 Dochód na gospodarstwo rolne według klas wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Bardzo małe	Małe	Srednio-małe	Srednio-duże	Duże	Bardzo duże
				2≤€<8	8≤€<25	25≤€<50	50≤€<100	100≤€<500	€≥ 500
SE131	Produkcja ogółem	zł	58 619	31 150	67 656	192 507	398 299	896 176	
SE275	Zużycie pośrednie	zł	36 048	20 086	39 425	110 833	238 937	583 570	
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł	13 823	9 751	16 909	33 414	52 438	106 670	
SE410	Wartość dodana brutto	zł	36 394	20 814	45 139	115 088	211 800	419 275	
SE360	Amortyzacja	zł	12 057	8 555	14 183	30 864	49 422	93 605	
SE415	Wartość dodana netto	zł	24 337	12 259	30 957	84 224	162 378	325 670	
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł	2 649	746	2 424	11 419	30 917	83 978	
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł	67	-146	135	832	2 385	6 460	
SE420	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego	zł	21 755	11 368	28 668	73 638	133 845	248 152	

Tabela 5.2-8 Dochód na osobę według klas wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Bardzo małe	Małe	Srednio-małe	Srednio-duże	Duże	Bardzo duże
				2≤€<8	8≤€<25	25≤€<50	50≤€<100	100≤€<500	€≥ 500
SE425	Wartość dodana netto na osobę pełnozatrudnioną	zł/AWU	15 293	8 485	18 345	37 782	52 235	64 146	
SE430	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny	zł/FWU	14 427	8 017	17 968	39 049	70 140	123 911	

Tabela 5.2-9 Bilans finansowy na koniec roku obrachunkowego według klas wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Bardzo małe	Małe	Srednio-małe	Srednio-duże	Duże	Bardzo duże
				2≤€<8	8≤€<25	25≤€<50	50≤€<100	100≤€<500	€> 500
SE436	Aktywa ogółem	zł	355 127	266 669	393 610	856 781	1 393 320	2 700 550	
SE441	Aktywa trwałe	zł	317 586	243 582	349 134	751 618	1 208 628	2 243 132	
SE446	Ziemia, uprawy trwałe i kwoty produkcyjne	zł	148 193	118 252	166 652	315 785	512 381	778 223	
SE450	Budynki	zł	109 083	92 083	104 754	214 246	350 269	859 552	
SE455	Maszyny, urządzenia i śr. transportu	zł	54 506	29 554	70 079	203 999	319 084	569 217	
SE460	Stado podstawowe (pleć żeńska)	zł	5 804	3 693	7 650	17 588	26 894	36 141	
SE465	Aktywa obrotowe	zł	37 542	23 087	44 475	105 163	184 692	457 418	
SE470	Stado obrotowe	zł	8 098	5 200	9 158	15 409	34 959	110 808	
SE475	Zapasy produktów rolniczych	zł	16 925	10 937	21 526	45 491	72 243	156 662	
SE480	Pozostałe aktywa obrotowe	zł	12 519	6 950	13 791	44 264	77 490	189 948	
SE485	Zobowiązania ogółem	zł	10 685	2 094	8 739	70 479	154 639	372 128	
SE490	Zobowiązania długoterminowe	zł	7 600	1 424	6 175	47 236	113 518	288 506	
SE495	Zobowiązania krótkoterminowe	zł	3 084	671	2 563	23 242	41 120	83 622	
SE501	Kapitał własny	zł	344 442	264 574	384 871	786 302	1 238 681	2 328 423	

Tabela 5.2-10 Wskaźniki finansowe według klas wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Razem	Bardzo małe	Małe	Srednio-małe	Srednio-duże	Duże	Bardzo duże
				2≤€<8	8≤€<25	25≤€<50	50≤€<100	100≤€<500	€> 500
SE506	Zmiana wartości kapitału własnego	zł	-2 567	-5 309	-1 388	17 451	27 380	48 734	
SE510	Srednia wartość kapitału gospodarstwa rolnego	zł	214 888	155 401	236 343	545 933	891 232	1 968 484	
SE516	Inwestycje brutto	zł	5 472	-98	7 926	42 640	65 384	127 957	
SE521	Inwestycje netto	zł	-6 585	-8 653	-6 257	11 776	15 962	34 351	
SE526	Przepływ pieniężny (1)	zł	30 602	17 503	39 331	95 384	163 680	329 525	
SE530	Przepływ pieniężny (2)	zł	24 363	16 921	30 155	58 568	96 863	184 348	
SE532	Relacja przepływów pieniężnych (2) do aktywów ogółem	krotność	0,07	0,06	0,08	0,07	0,07	0,07	

Literatura

- [1] Commission Decision 78/463/EEC: of 7 April 1978 establishing a Community typology for agricultural holdings.
- [2] Commission Decision 85/377/EEC: of 7 June 1985 establishing a Community typology for agricultural holdings.
- [3] Commission Regulation (EC) 1242/2008: of 8 December 2008 establishing a Community typology for agricultural holdings
- [4] Commission Regulation (EC) 867/2009: of 21 September 2009 amending and correcting Regulation (EC) Nr 1242/2008 establishing a Community typology for agricultural holdings.
- [5] Commission Regulation (EC) No 781/2009 of 27 August 2009 on the farm return to be used for determining the incomes of agricultural holdings and analysing the business operation of such holdings.
- [6] Commission Regulation (EC) No 1291/2009 of 18 December 2008 concerning the selection of returning holdings for the purpose of determining incomes of agricultural holdings.
- [7] FADN. An A to Z of methodology. Office for Official Publications of the European Communities. Luxemburg 1989.
- [8] Goraj L., Osuch D., Sierański W., Ziętek I.: Plan wyboru próby gospodarstw rolnych Polskiego FADN od roku obrachunkowego 2010 wersja z dnia 05-06-2010. IERiGŻ-PIB, Warszawa, 2010.
- [9] Goraj L., Cholewa I., Osuch D.: Opracowanie algorytmów do wyliczenia typologii gospodarstw rolnych. Ekspertyza wykonana na potrzeby GUS, maszynopis IERiGŻ-PIB, Warszawa, 2011.
- [10] Goraj L., Cholewa I., Osuch D., Płonka R.: Analiza skutków zmian we Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych. IERiGŻ-PIB, Warszawa, 2010.
- [11] http://ec.europa.eu/agriculture/rica/index_en.cfm
- [12] http://circa.europa.eu/Public/irc/agri/rica/library?l=/information_documentatio/basic_definitions/circaeuropeu_variablesp/_EN_1.0_&a=d
- [13] http://circa.europa.eu/Public/irc/agri/rica/library?l=/information_documentatio/basic_definitions/ricc_1256_2011pdf/_EN_1.0_&a=d
- [14] RI/CC 1256 r. 7. Farm Return Data Definitions. EUROPEAN COMMISSION. Brussels October 2011.
- [15] RI/CC 1296. The weighting system for the EU-FADN results. EUROPEAN COMMISSION. Brussels 1999.
- [16] RI/CC 882 Rev. 9 Definitions of Variables used in FADN standard results. EUROPEAN COMMISSION. Brussels November 2011.
- [17] RI/CC 1500 Rev. 3 Typology Handbook. EUROPEAN COMMISSION. Brussels October 2009.
- [18] RI/CC 1525 The new typology applied to FADN 2007. EUROPEAN COMMISSION. Brussels March 2009.

- [19] RI/CC 1529 The OGA of the holding in FADN. EUROPEAN COMMISSION. Brussels June 2009.
- [20] Regulation No 79/65/EEC of the Council of 15 June 1965 setting up a network for the collection of accountancy data on the incomes and business operation of agricultural holdings in the European Economic Community.
- [21] Ustawą z dnia 29 listopada 2000 r. o zbieraniu i wykorzystywaniu danych rachunkowych z gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 3 poz. 20 z 2001 r. z późniejszymi zmianami).
- [22] Skarżyńska A., Goraj L., Ziętek I.: Metodologia SGM "2002" dla typologii gospodarstw rolnych w Polsce. IERiGŻ-PIB, Warszawa, 2005.
- [23] Ziętek I.: Współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” dla typologii gospodarstw rolnych w Polsce. Raport PW nr 88, IERiGŻ-PIB, Warszawa, 2008.

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Druk i oprawa: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB